100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

57

AMUNDSEN

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂȚI
Oameni care au schimbat destinul lumii

Roald Amundsen

Numărul 57

EDIȚIE SĂPTĂMÂNALĂ
EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL
EDITOR: Petros Kapnistos
MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou
MANAGER DE REDACȚIE ȘI PRODUCȚIE: Virginia Koutroubas
ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena
MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos
PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa
COORDONATOR DE PRODUCȚIE: Carolina Poulidou
MANAGER DISTRIBUȚIE: Evi Boza
MANAGER LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Dimitris Pasakalidis
COORDONATOR LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL
DTP: RAY
TIPĂRIRE ȘI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.
DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

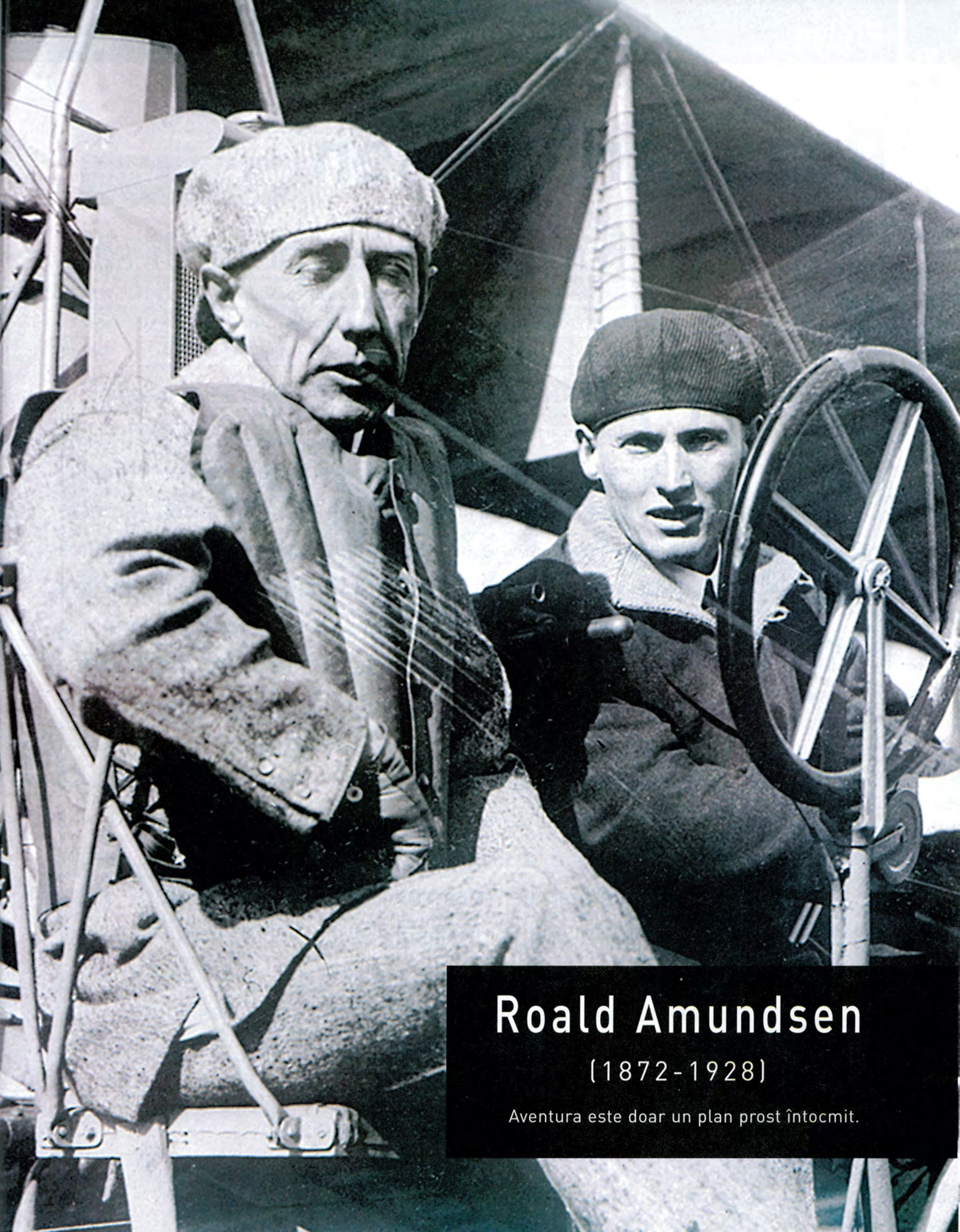
IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L
Country Manager: Mariana Mihălțan
Marketing Manager: Adina Bojică
Redactor: Gabriela Muntean
Distribution Manager: Dan Iordache
ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5, sector 5, București, România

DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

ISSN: 1791-0765

Fotografii: Uniphoto Press , Corbis Japan, Agenția Națională de Presă Agerpres

Prețul numerelor
Prețul primului număr: 2,99 LEI/14,50 MDL
Prețul celui de-al doilea număr și al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI/29,99 MDL

Roald Amundsen

(1872-1928)

Aventura este doar un plan prost întocmit.

Roald Amundsen

Cum era privit de contemporanii săi?

PROLOG

OAMENII ASOCIAZĂ regiunea polară cu o varietate de imagini: imensitatea orbitoare a întinderilor de zăpadă și gheață, strălucirea aurorei boreale pe cerul nopții, masivitatea aisbergurilor plutind pe mare, despicând semețe valurile. Poate că ne imaginăm o priveliște arctică sălbatică cu foci, urși polari și pinguini zburdând printre nămeți sau prin valurile înghețate ale oceanului. Un singur explorator a îndrăznit să se aventureze pe aceste tărâmuri într-o vreme în care omenirea avea prea puține informații despre aceste teritorii. Numele său a fost Roald Amundsen.

Amundsen, care s-a născut în Norvegia și-a dorit să exploreze regiunea arctică încă din copilărie, a visat să devină explorator. A ajuns căpitan al unui vas și a descoperit Pasajul de Nord-Vest (calea maritimă care face legătura dintre Oceanul Atlantic și Oceanul Pacific), unde mulți navigatori pionieri au avut parte de un sfârșit tragic. A fost de asemenea primul om care a pus piciorul la Polul Sud, ieșind învingător din competiția acerbă cu ceilalți exploratori.

Așadar, cum a fost Roald Amundsen, un om care poseda o virtute și o perseverență extraordinare?

TABEL CRONOLOGIC

Sfârșitul secolului al VIII-lea d.Hr	Începe perioada vikingă.
1066	Se declanșează cucerirea normandă a Angliei.
1814	Crearea uniunii dinastice dintre Norvegia și Suedia.
1839	Charles Wilkes a anunțat public descoperirea continentului Antarctica.
1841	James Clark Ross explorează Antarctica.
1847	Sir John Franklin a dispărut în timp ce explora Pasajul de Nord-Vest.
1872	Se naște Amundsen.
1888	Nansen traversează cu succes insula Groenlanda.
1890	Amundsen intră la Universitatea Regală Frederic din Cristiania
1893	Nansen pleacă spre oceanul Arctic la bordul vasului Fram. Mama lui Amundsen, Hanna, moare.
1897	Amundsen se alătură expediției polare româno-polono-belgiene, pe vasul Belgica.
1901	Amundsen studiază meteorologia Germaniei.
1903	Amundsen pornește o expediție pe nava Gjöa. Frații Wright reușesc primul zbor cu un aparat mai greu decât aerul, cu propulsie proprie.
1905	Amundsen traversează cu succes Pasajul de Nord-Vest.
1909	Robert Peary susține faptul că a fost primul om care a ajuns la Polul Nord.
1910	Amundsen pornește într-o expediție la bordul lui Fram.
1911	Amundsen este primul om care ajunge la Polul Sud.
1912	Robert Falcon Scott își găsește sfârșitul la Polul Sud.
1914	Începe Primul Război Mondial.
1918	Amundsen pleacă într-o expediție la bordul navei Maud.
1925	Amundsen eșuează în prima sa încercare de a traversa în zbor Polul Nord.
1926	Richard Evelyn Byrd revendică primul zbor deasupra Polului Nord. Amundsen zboară cu succes deasupra Polului Nord la bordul dirijabilului Norge.
1928	Amundsen dispare pentru totdeauna în regiunea Oceanului Arctic.
1929	Richard Evelyn Byrd devine primul om care a traversat în zbor Polul Sud.
1939	Izbucnește al Doilea Război Mondial.
1946	Statele Unite demarează Operațiunea Highjump, un proiect de cercetare a Polului Sud.
1957	Anul Internațional al Geofizicii S-a deschis o linie aeriană comercială care traversa Polul Nord.
1959	Submarinul american Skate a ajuns la Polul Nord. A fost semnat Tratatul Arctic.

Viața plină de aventuri a exploratorului

Amundsen a văzut lumina zilei în Norvegia. Încă de la o vârstă fragedă a fost fascinat de regiunea arctică. Tânărul Amundsen s-a înscris la universitate ca urmare a dorinței mamei sale de a urma cariera de medic, în tot acest timp gândindu-se că, într-o zi, va avea posibilitatea să plece într-o expediție. Şi-a menţinut trupul într-o condiție fizică excelentă pentru a fi pregătit în cazul în care visul s-ar fi transformat în realitate. Deşi nu-şi dorea să se întâmple astfel, când mama sa a murit, a devenit liber să-şi urmeze adevăratele preocupări în explorarea mărilor şi oceanelor lumii.

Un băiețel fascinat de mare și vapoare

Norvegia acelei perioade

În Norvegia sfârşitului de secol XIX începuseră să se dezvolte sentimente naționale puternice și speranțe într-un viitor mai bun. Se declanșase mișcarea națională care năzuia să dizolve uniunea dinastică ce plasa Norvegia sub suveranitatea regelui Suediei, iar ideea unui stat independent a căpătat popularitate în rândul poporului norvegian.

De-a lungul acestei perioade, Norvegia a realizat un progres remarcabil în diferite domenii de activitate. Invenția tunului portharpon a deschis calea multor oportunități în dezvoltarea industriei de pescuit. Dispozitivul, care lansa harpoane a adus o metodă modernă pentru vânătoarea de balene. Ca urmare a acestei descoperiri, au fost stocate rezerve uriașe de carne și grăsime de balenă pentru aprovizionarea populației. Datorită aprovizionării adecvate cu hrană și combustibil, populația a început să crească vertiginos. Localitățile din Norvegia au căpătat în scurt timp un aspect urban, un factor determinant în dezvoltarea tehnologiilor moderne și în cele din urmă a capitalismului.

Teritoriul norvegian este în cea mai mare parte o regiune muntoasă, fiind afectat de o climă extrem de rece. Un astfel de pământ neroditor nu poate satisface nevoile oamenilor. În atare condiții, locuitorii Norvegiei au fost nevoiți să exploreze întinderile marine. Urmând tradiția strămoșilor vikingi, au reușit ca, în mai puțin de zece ani, să construiască o flotă comercială proprie cu care au deținut controlul asupra unei mari părți a traficului maritim internațional de mărfuri și a pescuitului oceanic.

Sub auspiciile acelei perioade înfloritoare a venit pe lume Roald Amundsen. S-a născut la 16 iulie 1872, într-o familie de constructori și armatori de vase într-un sat de pescari din sudul Norvegiei. Tatăl său, Jens Amundsen fusese în tinerețe armator și deținuse câteva nave cu care făcuse comerț în China, Europa și America. A câștigat o adevărată avere și s-a bucurat de o viață prosperă. Cu toate acestea, în mod neașteptat, și-a închis toate afacerile. Amănuntele cu privire la acest incident nu au fost dezvăluite pe deplin niciodată. Potrivit unei surse, un marinar chinez care era nemulțumit de plata ce o căpătase, l-a atacat cu o secure, încercând să-l omoare. Jens a încercat să scape, apărându-se de loviturile agresorului. După incident, Jens a poruncit ca matelotul chinez să fie arestat și executat. Când s-a petrecut acest eveniment nefericit, soția sa se găsea la bordul vasului și a fost martora întregii scene. Confruntându-se cu această scenă brutală, care i-a provocat frisoane și a adus-o în pragul nebuniei, l-a îndemnat pe Jens să renunțe la îndeletnicirea sa. Soția sa, Hanna era o femeie sofisticată și elegantă. Din cauza acelui incident a căpătat o ură neîmpăcată față de oamenii mării.

După nașterea lui Roald, familia s-a mutat în Cristiania, unul dintre cele mai importante orașe din Peninsula Scandinavă. Aceasta era denumirea orașului până în momentul în care a fost schimbată cu Oslo și a devenit capitala Norvegiei independente.

Roald Amundsen era cel mai mic dintre cei trei băieți ai familiei și împlinise vârsta pentru a urma cursurile școlii primare. Hanna dorea ca fiii ei să urmeze cariere lipsite de riscuri; îi acorda lui Roald, cel mai

▲ Amundsen, în jurul anului 1910. Fiind destul de tăcut și având o fire blândă, nu s-a putut împotrivi dorinței mamei sale de a deveni medic.

Cristiania, unde Amundsen și-a petrecut copilăria și tinerețea. În acea perioadă localitatea a fost redenumită Oslo, fiind de atunci capitala Norvegiei independente. În acele vremuri, Cristiania avea o populație numeroasă, fiind considerat unul dintre cele mai mari centre economice și culturale din toată Scandinavia.

◀ Vânătoarea de balene. Inventarea tunului portharpon a condus la îmbunătățirea metodelor de vânare ale balenelor. În prezent, o mare parte din populația Norvegiei trăiește încă de pe urma vânătoarei de balene.

▶ O hartă a lumii realizată în anul 1826. Întinderea dintre nordul Groenlandei și regiunea arctică rămăsese neexplorată.

mic dintre ei, o atenție specială pentru că ținea cu orice preț ca acesta să devină medic.

Totuși, stabilirea în Cristiania nu a adus rezultatul așteptat; tânărul Roald a început să aibă alte preocupări și s-a avântat într-o carieră diametral opusă celei pe care Hanna și-o imaginase pentru fiul ei cel mai mic.

Cristiania era amplasată într-un golf larg, având un port în rada căruia erau staționate numeroase vase comerciale de dimensiuni mari. Micul Roald era captivat de magnifica priveliște a portului. Vânătorii de balene și foci îi relatau aventurile și isprăvile lor de pe mare. Ascultând povestiri despre vânarea focilor, cât și despre navigația printre aisbergurile semețe, a început să fie ispitit de ideea de a deveni om al mării; era măcinat în adâncul inimii de dorința puternică de a naviga odată ce va crește destul de mare. Pasiunea pentru mare și vapoare a început să fie din ce în ce mai puternică, în ciuda rugăminților nestăvilite ale mamei sale care-l îndemna „să nu se facă marinar".

Întinderile necunoscute ale mărilor nordului

Mările nordice, unde Amundsen își dorise dintotdeauna să navigheze, erau considerate „o pată albă pe hărțile maritime", o regiune pe care exploratorii din acea vreme voiau să ajungă s-o cerceteze. Nimeni nu cunoștea cu precizie dacă acele întinderi erau de uscat sau de mare, dacă erau sau nu locuite. Marile puteri ale lumii, care își împărțiseră sferele de influență și colonizaseră aproape toată lumea, manifestau un interes major pentru acea regiune, trimițând în mai multe rânduri expediții de explorare; dar acestea s-au confruntat cu furtuni puternice, geruri năprasnice și pereți uriași de gheață care împiedicaseră finalizarea misiunilor. Punctul cel mai îndepărtat unde corăbiile reușiseră să ajungă se găsea în apropierea arhipelagului Spitzberg, aflat la 80° latitudine nordică, unde descoperiseră o câmpie de gheață ce se întindea cât vedeai cu ochii în partea de nord a insulelor. Dacă cineva și-ar fi propus să treacă de acel punct, singura cale de a întreprinde acest lucru era să parcurgă imensa câmpie de gheață. Era o aventură extrem de periculoasă, unde te puteai confrunta din senin cu furtuni de zăpadă și temperaturi foarte scăzute. În consecință, Marea Nordului a rămas necartografiată până în momentul în care Amundsen a decis să treacă la acțiune și să exploreze regiunea.

▼ O imagine înfățișând vikingi pregătiți să debarce. În Evul Mediu Timpuriu, expedițiile militare norvegiene în țările vecine au asigurat suficientă hrană care să acopere criza de alimente declanșată de explozia demografică din țara scandinavă.

DIN CULISE

PATRIA VIKINGILOR

În comparație cu alte state ale lumii, regatul norvegian este o țară de dimensiuni reduse. Suprafața totală a teritoriului norvegian este de aproape 1,5 ori mai mare decât cea a României, dar populația acestuia reprezintă numai o cincime din populația țării noastre. Până la finele epocii moderne, țara s-a aflat sub ocupația unor state vecine cum au fost Danemarca, Suedia și altele. Norvegia nu a dat lumii nicio personalitate de faimă internațională până la Fridtjof Nansen și Roald Amundsen.

În trecut, într-o măsură mai mare sau mai mică, norvegienii au dominat și supus regiuni întregi ale Europei. În secolul al IX-lea, vikingii au început să cutreiere mările, părăsind fiordurile înghețate ale patriei lor și debarcând pe coastele Europei unde au prădat satele și orașele ce le-au ieșit în cale, în incursiuni ce au durat multă vreme. Bravii navigatori vikingi au pătruns adânc în imensitatea oceanului, dincolo de frontierele cunoscute ale acelor timpuri. Se spune că ei au reușit să dețină controlul de la coastele Mării Mediterane până în Islanda și Groenlanda și chiar până pe țărmurile continentului american, unde s-au descoperit urme ale trecerii lor.

Totuși, nu erau pur și simplu războinici care răspândeau prăpădul pe unde treceau. La începutul secolului al X-lea, s-au stabilit în multe dintre ținuturile cucerite și au fondat diferite formațiuni statale. Statele medievale create de vikingi, cum au fost ducatul Normandiei în nordul Franței, Sicilia în Marea Mediterană, și cnezatul Novgorodului pe coasta Mării Baltice, au dat naștere unor culturi distincte, un amestec de elemente vikinge cu elemente de sorginte indigenă. În secolul al XI-lea, una dintre aceste țări, Normandia, a invadat Anglia, profitând de războiul civil dintre măruntele regate anglo-saxone. Invazia a fost botezată „Cucerirea normandă" și, în cele din urmă, normanzii au reușit să ocupe tronul întregii Anglii.

După aceste evenimente istorice, descendența vikingă a devenit din ce în ce mai subțire, ca urmare a amestecului de populație din regiunile cucerite, dar și din teritoriul natal. În cele din urmă, epoca vikingă a apus. Legendele și spiritul viking au fost preluate cu mândrie de norvegieni, ca descendenți ai acestora, servind ca piatră de temelie pentru determinarea unor oameni ai mării, precum Jens Amundsen, tatăl lui Roald.

Un vis devenit un scop în sine

Expediția lui Franklin

CÂND AMUNDSEN AVEA VÂRSTA DE 14 ANI, tatăl său a murit subit. Pierzându-și singurul reazem, soarta familiei Amundsen s-a schimbat brusc. Trei dintre fii, care își găsiseră deja slujbe, s-au mutat din casa familiei și numai Roald Amundsen și mama sa au continuat să locuiască împreună. Mama sa insista ca acesta să devină medic; astfel, Amundsen începuse să fie convins că „a fi doctor era singura opțiune care i se deschidea în viitor". Amundsen tânjea însă după vapoare, mări și aventuri în locuri necunoscute. Apoi, dorința sa a devenit un țel în sine în momentul în care a citit o carte despre călătoriile pe mare. Era biografia lui John Franklin, iar Amundsen s-a arătat imediat fascinat de rândurile parcurse. Lucrarea i-a alimentat visul de a lua parte la aventuri pe mare.

Franklin a fost un ofițer al marinei britanice din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Încă din anul 1818 a plănuit să conducă o expediție de explorare a teritoriilor necartografiate, numite Pasajul de Nord-Vest, expediție care ar fi trebuit să pornească din Groenlanda și să treacă direct printre insulele arctice din nordul Canadei pentru a ajunge în Asia. În momentul în care a pornit în expediție cu două vase de război în Oceanul Arctic, călătoria a sfârșit în mod tragic. Cele două nave au fost surprinse de ghețuri și blocate în mijlocul mării, iar Franklin și echipajele sale au rătăcit la voia întâmplării pe sloiuri până când au ajuns pe o insulă îndepărtată. Au luptat din răsputeri să supraviețuiască fără hrană, la temperaturi foarte scăzute, dar, după numai trei săptămâni au murit toți din cauza înfometării. Mai târziu, unul din jurnalele de călătorie ținute de Franklin a fost găsit, constituind sursa principală a biografiei sale.

◂ Portretul lui sir John Franklin (1786-1847) realizat în 1845. Dezastrul expediției lui Franklin a fost considerat cel mai important incident din istoria explorărilor în regiunea polară, nu numai pentru că a cauzat un număr impresionant de victime, ci și pentru că a stat la originea unei a doua tragedii - misiunea de salvare a echipajului său condusă de Elisha Kent Kane care a dispărut de asemenea. Aceste dezastre au avut un impact major asupra expedițiilor viitoare.

▴ Peisaj de iarnă din Norvegia. În Norvegia, vremea este relativ blândă datorită curenților marini calzi din zona apelor de coastă. Totuși, în unele regiuni, poți trăi experiențe extreme cu temperaturi foarte joase și ninsori abundente, condiții climaterice asemănătoare ținuturilor polare.

Vorbind de biografia lui Franklin, Amundsen spunea: „Această carte m-a determinat să devin explorator". De atunci, a perseverat în atingerea visului său de a porni într-o expediție arctică.

Antrenamente secrete

Amundsen a admirat determinarea de care a dat dovadă Franklin pentru a-și învinge limitele și a-și croi drum pe o mare necunoscută. Pe de lată parte, parcurgând pasaje care relatau numeroasele dificultăți întâmpinate de Franklin – într-una din ele, acesta povestea cum fusese nevoit să-și mănânce propriile ghete pentru a supraviețui – și-a spus, înflăcărat de spiritul de luptător: „Dacă aș fi fost Franklin, aș fi reușit să depășesc greutățile pe care le-a întâmpinat el". Dar, când a revenit la o judecată mai lucidă, a recunoscut că avea nevoie de o condiție fizică robustă pentru a-și atinge țelul și că se pripise în afirmații. „Gândindu-mă la corpul meu lipsit de antrenament, n-ar fi trebuit să spun nimic despre Franklin." De acum înainte, Amundsen, care dorea să-i urmeze lui Franklin, a început să se antreneze în vederea expedițiilor care aveau să vină.

A început să practice diferite sporturi. În Norvegia, unde stratul de zăpadă acoperea pământul multe luni pe an, schiul era foarte popular. A început să se antreneze, practicând schiul pe un deal din spatele casei sale. Și-a supus corpul la exerciții dificile, pentru a se obișnui cu temperaturile scăzute. Dormea iarna cu fereastra deschisă și mărșăluia în timpul nopții peste dealuri și câmpii, în special când era foarte frig. A ținut ca antrenamentele sale să rămână secrete față de mama sa, care nu renunța la ideea ca acesta

▾ Amundsen purtând echipament de schi (dreapta). A învățat să schieze la o vârstă fragedă, devenind rapid foarte îndemânatic în practicarea acestui sport.

CĂLĂTORII ÎN TIMP

ISTORIA CATASTROFELOR DIN MĂRILE NORDULUI

Există un joc de cuvinte rostite la un moment dat de un navigator: „Roaring forties, furious fifties and shrieking sixties" (roaring forties sau zonă furtunoasă, denumire dată de marinari latitudinii dintre 40°-50°S, furious fifties sau vânturi furioase, denumire dată vânturilor la latitudinea dintre 50°-60°S și shrieking sixties sau vânturi țipătoare, denumire dată vânturilor de după latitudinea de 60°S, în apropiere de Antarctica). Ceea ce înseamnă că dacă un vas ajunge la latitudini din ce în mai mari, valurile devin mai înalte și mai înspăimântătoare. În plus, omul se confruntă cu numeroase probleme, cum ar fi deteriorarea sănătății din cauza condițiilor extreme, probabilitatea crescândă de a se ciocni cu un aisberg sau sfârșitul călătoriei blocat pe o mare cu ghețari plutitori. Toate aceste aspecte fac dintr-o expediție la Cercul Polar o întreprindere extrem de periculoasă. Conducerea unei expediții arctice denotă un act de bravură.

Trecând în revistă expedițiile arctice de dinaintea primei călătorii a lui Amundsen, vom constata că cele mai multe dintre acestea au sfârșit printr-un dezastru.

Cel mai reprezentativ incident a fost expediția condusă de Franklin. În această tragedie au pierit cam 130 de oameni, printre care și Franklin. Alte incidente ar fi: cel al expediției lui Willem Barentz, unde numeroși oameni au murit când un ghețar plutitor a distrus coca vasului; cel al lui Henry Hudson, care a dispărut când o revoltă a izbucnit pe corabia sa pe drumul de întoarcere după ce descoperise golful care-i va purta numele; acela al lui Vitus Bering, un explorator rus care a sfârșit răpus de boală la întoarcere, după ce descoperise strâmtoarea ce-i poartă numele, și cel al expediției lui George DeLong, în care nava s-a scufundat sub presiunea ghețarilor plutitori și cei mai mulți dintre membrii echipajului au murit înecați. Dacă includem aici și un număr de călătorii minore care au eșuat, cum ar fi cele ale exploratorilor care au încercat să se reîntoarcă cu bine sau aceia care au abandonat misiunea înainte de a fi prea târziu, numărul încercărilor ratate se ridică la câteva zeci.

Călătoria spre Polul Nord a însemnat cea mai periculoasă călătorie întreprinsă pe suprafața Pământului.

Exploratorii ale căror expediții s-au sfârșit dramatic	
1597	Willem Barentz (Țările de Jos) s-a confruntat cu dezastrul în Marea Barentz.
1611	Henry Hudson (Anglia) a dispărut pe drumul de întoarcere din expediție.
1741	Vitus Jonassen Bering (Rusia) a murit bolnav în apropierea Alaskăi.
1847	John Franklin (Anglia) s-a confruntat cu dezastrul în timpul expediției prin Pasajul de Nord-Vest.
1851	Elisha Kent Kane (SUA) a dispărut împreună cu echipajul într-o misiune de salvare a lui Franklin, dar mai târziu s-a întors în viață.
1871	Charles Hall (SUA) a murit pe drumul spre Polul Nord.
1881	George DeLong (SUA) s-a confruntat cu dezastrul în îndepărtata Mare Siberiană.
1895	Fridtjof Nansen (Norvegia) a dispărut pe drumul spre Polul Nord, dar a reușit să se întoarcă cu bine.
1897	Salomon Andrée (Suedia) a murit în timpul unei expediții aeriene la bordul unui balon cu aer cald.
1900	Umberto Nobile (Italia) a avut o soartă tragică pe drumul spre Polul Nord.
1902	Eduard Toll (Rusia) a sfârșit în timp ce căuta o insulă din Oceanul Arctic.
1903	Anthony Fiala (SUA) a dispărut pe drumul spre Polul Nord. Până la urmă s-a întors.

să devină doctor. Fiind foarte grijuliu în legătură cu mama sa, încerca să n-o dezamăgească.

Decesul mamei sale

Când Amundsen a împlinit 18 ani, după ce a absolvit gimnaziul Otto, Andersen a intrat la universitate. S-a înscris la facultatea de medicină, potrivit dorinței mamei sale. Pentru tânărul Amundsen, care nu dorea să devină doctor a fost o adevărată luptă să se concentreze pe studiile universitare. Nu dovedea nicio înclinare spre medicină. Gândurile sale zburdau mai mereu către mările înghețate ale ținuturilor din nord. Din acest motiv, notele sale nu erau deloc satisfăcătoare. Amundsen a făcut referire la rezultatele sale școlare în biografia sa, afirmând că „de fapt, notele mele erau mediocre". Era din ce în mai hotărât să renunțe la așteptările mamei sale. A decis să întreprindă cercetări care să împace oarecum dorința mamei cu visele sale. Cercetările s-au axat pe studiul vieții eschimoșilor.

Cum reușeau eschimoșii să-și procure hrana? Cum făceau să prevină degerăturile într-un mediu atât de ostil și înghețat? Ce cauza isteria arctică, o afecțiune specifică eschimoșilor? Amundsen s-a dedicat cercetării unei teme atât de neobișnuite, pentru care colegii săi nu manifestau niciun interes. Trăia cu impresia că „nu este o temă tipică, dar ar putea fi utilă". Regiunea nordică a Norvegiei poartă denumirea de Laponia; solul acesteia este acoperit în permanență cu gheață și zăpadă. Credea că trebuie să fie nevoie de un doctor bine informat asupra modului de viață al eschimoșior. A citit tot ceea ce se putea în legătură cu acest subiect, obținând tot felul de cunoștințe despre viața din regiunile polare. Cu toate acestea, a început să se plictisească să cerceteze de unul singur. A simțit că se satură până peste cap de viața fadă de student care nu-i aducea nicio satisfacție.

În timp ce-și petrecea timpul ca student, a găsit modalitatea prin care să scape de plictiseală. A căutat să se înroleze în armată. În Norvegia acelei perioade, serviciul militar în cadrul armatei suedeze (Norvegia făcea parte din Suedia) era obligatoriu. Toți bărbații erau obligați să se înroleze în armată când împlineau o anumită vârstă. Serviciul militar dura doar câteva săptămâni, dar, pentru cei mai mulți oameni reprezenta o sarcină dificilă. Amundsen a fost foarte încântat să participe la instrucție. Pentru el, prima zi de serviciu militar a constituit un eveniment de care a fost mândru toată viața. În timpul vizitei medicale, doctorul care făcea examinarea fizică a fost surprins să vadă constituția sa fizică remarcabilă. Aceasta se datora antrenamentelor pe care le ținea secrete față de mama sa. Ulterior s-a bucurat de experiența militară avută. Amundsen nu s-ar fi străduit să se antreneze practic, dacă acest lucru nu i-ar fi fost necesar în viitoarea expediție. Se spune că ar fi considerat serviciul militar drept un eveniment sportiv sau chiar o simplă excursie distractivă.

Apoi, când a împlinit 21 de ani, un incident tragic a intervenit în viața sa, incident care-i va marca destinul. Mama sa a decedat. A fost un eveniment trist, dar, în același timp, însemna că o grea povară avea să-i elibereze conștiința. Mai târziu, a afirmat că „mama a murit fără să știe că aveam un vis diferit de dorința ei". Evenimentele au luat o întorsătură favorabilă, Amundsen având acum șansa să-și urmeze adevăratul vis, fără să nesocotească dorințele cuiva.

▲ Imaginea unei corăbii naufragiate din secolul al XVII-lea. Încă din „Epoca descoperirilor", în secolul al XV-lea, exploratorii europeni au navigat în toate regiunile lumii. Cu toate acestea, explorarea ținuturilor arctice și antarctice s-a produs într-un ritm foarte lent.

▼ Strâmtoarea Bering, descoperită de exploratorul rus de origine olandeză Vitus Bering (1681-1741). Exploratorii erau mândri să boteze o insulă sau o mare pe care le descopereau, cu propriul nume.

Lupta cu zăpada și ghețurile

▲ Regiunea înaltă a Norvegiei. Peisajului norvegian îi este caracteristică înlănțuirea de fiorduri și lacuri. Amundsen a încercat odată să traverseze acest ținut în perioada iernii.

Traversarea platourilor înalte

DUPĂ MOARTEA MAMEI SALE, Amundsen a renunțat la studiile universitare și a început pregătirile pentru a deveni explorator. Nu s-a aventurat imediat într-o călătorie în Oceanul Arctic. Pentru a-și pune în aplicare visul, nu avea nici pregătirea necesară unui marinar și nici experiența unui explorator. Exploratorii care își propuneau să atingă ținuturile arctice nu l-ar fi recrutat niciodată alături de ei, în atare condiții. Din acest motiv, Amundsen l-a întrebat pe unul dintre prietenii săi dacă îl poate însoți într-o călătorie, pentru a căpăta experiența necesară. Destinația pe care o alesese pentru a se antrena era platoul înalt care se întindea în partea de vest a orașului Cristiania.

Regiunea, cu o altitudine medie de 1.800 de metri, oferă în perioada de vară pășuni grase pentru pășcutul renilor, dar în timpul iernii este acoperită cu o pătură groasă de zăpadă, adusă de vânturile marine umede, provenite din marginile de apus ale platoului. Din câte știa Amundsen, nimeni nu reușise să traverseze aceste platouri în timpul iernii. Acesta era locul potrivit pentru a se antrena, într-un loc ascuns, nepopulat și puțin traversat de oameni, dar în același timp amplasat aproape de casă. Amundsen credea că este posibil să-l traverseze pe schiuri în doar două zile. Prietenul său era la fel de entuziast.

Purtau în spate saci de dormit din blană de ren și bagaje burdușite cu ciocolată și biscuiți și au pornit la drum pe schiuri exact în ziua de Crăciun. Au petrecut prima noapte la o fermă la poalele platoului. În momentul în care fermierii au auzit despre planul celor doi tineri au rămas surprinși și au încercat să-i convingă să renunțe la excursie, pentru că acest lucru, în opinia lor, ar fi însemnat moarte curată. Amundsen era mai mult decât hotărât și a replicat „sunt cel care se va duce în regiunea arctică, unde este mult mai frig ca aici. Nu pot renunța acum". În ciuda entuziasmului său, din cauza furtunilor de zăpadă au fost nevoiți să rămână la fermă mai mult de o zi. În dimineața celei de-a noua zi la fermă, viscolul s-a potolit în sfârșit. Au părăsit ferma, în ciuda eforturilor fermierilor de a-i împiedica. Când temperatura a scăzut până la minus 20° Celsius, au început să fie din ce în ce mai obosiți și își mișcau cu greutate picioarele prin stratul gros de zăpadă. Chiar și în atare condiții, după o zi de marș, au reușit să ajungă în vârf. Seara, găsind o veche cabană părăsită, au decis să se instaleze acolo.

În ziua următoare, s-a pornit un viscol puternic. Nu aveau altă alternativă decât să rămână acolo și să aștepte îmbunătățirea vremii. Când viscolul s-a mai potolit, au decis să plece mai departe. Totuși, s-a dovedit a fi o decizie greșită. Ningea și stratul de zăpadă era din ce în ce mai gros, ceea ce-i obliga să încetinească viteza de deplasare. Astfel, nu au reușit să ajungă la destinație înainte de căderea nopții și au fost nevoiți să doarmă afară, în zăpadă. Deoarece nu-și aduseseră cu ei un cort, au trebuit să sape în zăpadă adăposturi pentru a-și amenaja locuri de odihnă. Intrarea adăpostului lui Amundsen a înghețat peste noapte și acesta a fost prins sub zăpadă.

Prietenul său a simțit că ceva nu este în regulă și s-a grăbit să-l ajute pe Roald. Astfel, a evitat moartea acestuia prin sufocare, dar, ulterior, nu au reușit să-și găsească proviziile de hrană. Chiar și în aceste condiții, Amundsen a insistat să meargă mai departe; după ce a întâmpinat o puternică opoziție din partea prietenului său, a decis, în cele din urmă, să renunțe și să se întoarcă la ferma de unde plecaseră cu ceva vreme în urmă.

Antrenamentul pe un vas destinat vânătorii de foci

Prima expediție terestră a lui Amundsen s-a sfârșit printr-un eșec. Contrar prietenului său care-i spusese la întoarcere că era sătul de călătorii, a considerat că expediția eșuată a însemnat totuși ceva; a căpătat o experiență valoroasă pe care urma s-o folosească în următoarea expediție. Următorul scop a fost să se acomodeze cu viața pe mare. L-a convins pe un pescar care lucra în apropierea danelor portului Cristiania să-l ia la bordul navei sale echipată pentru vânătoarea de foci. Nu s-a îmbarcat gratuit, ci ca

▼ Imagine reprezentând vânători de foci. Focile sunt mamifere, dar membrele lor au evoluat pentru a se adapta vieții acvatice; ca urmare a acestei evoluții, abilitatea lor de a se deplasa pe uscat s-a redus simțitor. Când acești vânători dădeau peste focile care se odihneau pe gheață, le atacau cu un harpon. Tehnica și echipamentele avansate nu erau necesare în acest soi de vânătoare foarte profitabil pentru norvegieni.

DIN CULISE

ARCTICA ȘI ANTARCTICA

Regiunea arctică reprezenta următoarea destinație la care se gândea Amundsen, dar aria care indică termenul de „Arctica" se modifică în funcție de utilizarea acestei denumiri. Arctica este definită în mai multe feluri. În sens strict geografic, se referă la întreaga regiune delimitată de Cercul Polar Arctic, latitudinea de 66°33' N. Aici sunt incluse, porțiuni din Siberia, Alaska, Canada, Norvegia, Suedia, Finlanda și cea mai mare parte din Groenlanda. Conform altor definiții, regiunea arctică presupune existența unor anumite condiții climatice și a unei biodiversități distincte. Arctica este un teritoriu marcat de veri cu temperaturi constante în jurul valorii de 0° Celsius, temperaturi care nu depășesc 10° Celsius. În timp ce vaste suprafețe din Canada și Groenlanda fac parte din regiunea arctică, doar o mică parte din suprafața Peninsulei Scandinave este afectată de astfel de condiții climaterice. Din punct de vedere social și politic, ținutul arctic este împărțit între opt state: Canada, Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia, Rusia, Suedia și Statele Unite. Conform definițiilor științifice, o mare parte din acest teritoriu este considerat subpolar.

Denumirea de Antarctica definește, în general, întregul continent cu același nume. Cercul polar de sud are latitudinea de 66°33'S. Aproape întreaga suprafață a Antarcticii se găsește în interiorul Cercului Antarctic. Cercul Antarctic nu include Peninsula Antarctica, care este de asemenea parte a regiunii; fără îndoială că atunci când exploratorii vorbesc despre Antarctica se referă la întregul continent.

În istoria explorărilor polare, delimitarea celor două ținuturi a variat continuu. Dacă regiunea arctică o putem caracteriza din punct de vedere al condițiilor climatice și verilor izoterme, atunci Antarctica este un continent înconjurat de apele oceanului și acoperit de un strat gros de gheață. Dacă cineva explorează adânc în taigaua siberiană, acesta nu poate pretinde cu certitudine că „am fost în regiunea arctică"; prin comparație, un explorator care debarcă în Peninsula Antarctică poate spune că „am fost în Antarctica". În comparație cu regiunea arctică care include suprafețe vagi, teritorii înghețate ce se află mult în afara Cercului Arctic, Antarctica este un continent monolit, a cărui suprafață se găsește aproape în totalitate în interiorul Cercului Antarctic. În aceste condiții, expedițiile de explorare s-au confruntat cu situații diferite. Asta și datorită faptului că, în timp ce în regiunea arctică se află teritorii guvernate de mai multe state, Antarctica este un teritoriu lipsit de administrare, care în acele vremuri de explorări nu aparținea niciunui stat.

Peisaj din Peninsula Antarctică. Peninsula, care se întinde în emisfera sudică corespunde geografic cu Reykjavík, capitala Islandei aflată în emisfera nordică.

om bun la toate, care trebuia să ajute și la vânătoare.

Amundsen avea o fire blândă și iubea animalele cărora nu le-ar fi făcut niciun rău; în aceste condiții a dobândit tăria psihică necesară unui om obișnuit să îndure condițiile vitrege ale unei vieți pe mare. S-a folosit de această experiență pentru a învăța să captureze și să mănânce foci. În calitate de secund al căpitanului, a deprins cum să manevreze un vas în condiții de furtună și a devenit rapid un navigator priceput.

Experiența din Antarctica

În 1897, la vârsta de 25 de ani i s-a ivit șansa să exploreze Antarctica. Auzise că nava de cercetări marine Belgica intenționa să plece într-o expediție în Antarctica și recruta marinari cu experiență. S-a prezentat imediat la fața locului și a fost angajat în calitate de ofițer navigator. Membrii echipajului erau de diferite nații: șeful de echipaj și căpitanul proveneau din Belgia; doctorul era din America; iar oamenii de știință care urmau să conducă cercetările erau din România și Polonia. Exploratorul român de la bordul vasului nu era nimeni altul decât Emil Racoviță, un celebru savant român, considerat părintele biospeologiei. Amundsen era emoționat în legătură cu prima sa expediție în regiunea polară.

Totuși, întâmplările petrecute în Antarctica i-au produs suferințe neașteptate și dezamăgire. Expediția a navigat pe un curs greșit, iar nava a sfârșit înconjurată de aisberguri. În acea perioadă, sezonul de iarnă se apropia cu repeziciune; treptat, gheața începuse să se formeze în jurul cocii vasului staționat. Chiar în acele condiții vitrege, Amundsen a insistat imediat să cârmească spre nord, dar căpitanul nu i-a ascultat sfatul și în cele din urmă, corabia a fost prinsă între ghețuri. Pentru mai bine de 13 luni, nava a zăcut prinsă în capcana de gheață. În mod normal, gheața se topește în aproximativ șase luni, odată cu venirea verii; totuși, zidul de gheață care înconjura Belgica era destul de masiv. Din cauza acestor condiții de viață austere, rezistența membrilor echipajului a fost pusă la grea încercare. Nu se puteau mișca în voie, iar mesele zilnice constau în carne sărată. Majoritatea marinarilor, inclusiv căpitanul, s-au îmbolnăvit de scorbut. Scorbutul este o boală destul de răspândită printre marinari. Se manifestă prin sângerări gingivale, stare de oboseală generalizată și debilitate, cauzate de lipsa vitaminei C din organism. În timp ce majoritatea animalelor pot produce singure vitaminele necesare organismului, oamenii nu au o astfel de abilitate.

Amundsen cunoștea din experiența sa de vânător de foci, că scorbutul se poate trata consumând carne crudă, prin urmare a recomandat să se vâneze foci și pinguini pentru hrană. Căpitanul a respins ideea, afirmând că este un act de barbarie să consumi carne crudă.

Amundsen știa că dacă nu se va face ceva, nu vor putea supraviețui expediției și s-a aventurat împreună cu doctorul pe sloiurile ce înconjurau vasul. După ce au vânat câteva foci și niște pinguini au convins echipajul să mănânce carnea. Datorită lui, oamenii și-au recăpătat forțele. După o perioadă, gheața din jurul corabiei a început să se topească. În sfârșit, Belgica a reușit să depășească dificultățile călătoriei și s-a reîntors în Europa în anul 1899.

Pictură înfățișând vasul de explorări marine, Belgica, în timpul expediției spre Antarctica. Deși purta denumirea de navă de cercetări marine, nu era dotată cu niciun echipament special și nu era construită diferit de celelalte vase.

Explorarea Pasajului de Nord-Vest

▲ Corabia Gjöa, vasul pe care Amundsen a servit pentru prima dată în calitate de căpitan. Înainte fusese un vas pentru vânătoarea de foci.

În căutarea „destinului"

CÂND S-A ÎNTORS ÎN NORVEGIA, Amundsen a obținut brevetul de căpitan datorită experienței de navigator câștigată pe Belgica. Prin urmare, scopul propus de „a se obișnui cu viața pe mare" fusese atins. Acum putea să organizeze propria expediție de explorare. În orice caz nu a trecut imediat la acțiune. Era preocupat de o singură problemă: „Care va fi scopul acestei expediții?" Era necesar să-și propună un scop pentru a reuși să întocmească un plan de finanțare a expediției. În acea vreme se afla într-o situație materială dificilă. În primul rând trebuia să strângă bani pentru organizarea expediției, iar pentru acest lucru îi trebuia un scop în sine. Pasiunea puternică pentru explorări nu putea să-i țină de cald, trebuia să găsească o țintă clară. După multe momente de gândire, a decis să obțină o recunoaștere în lumea științifică. Cum expediția Belgica, la care luase parte, strânsese o mare varietate de observații și date științifice, a crezut de cuviință să-și pună în valoare cunoștințele căpătate în urma călătoriei.

Amundsen l-a consultat în acest sens pe Fridtjof Nansen. Nansen era considerat la acea vreme liderul de necontestat al exploratorilor norvegieni pentru că reușise să traverseze Groenlanda și să întreprindă o expediție în Oceanul Arctic. Nansen i-a relatat lui Amundsen amănunte despre experiențele prin care trecuse și a fost de acord ca acesta să-și pună în valoare cunoștințele acumulate. Încurajat de aceste cuvinte, Amundsen a demarat propriile cercetări asupra geomagnetismului. A devenit un apropiat al lui Georg von Neumayer, directorul Observatorului Oceanografic din Hamburg, care era recunoscut ca o autoritate în cercetările legate de geomagnetism. A plecat în Germania și timp de un an a studiat meteorologia sub îndrumarea directă a lui von Neumayer.

Când a observat interesul lui Amundsen pentru explorarea zonei arctice, von Neumayer i-ar fi spus acestuia: „Când te vei duce în regiunea arctică, ar trebui să faci cercetări asupra magnetismului Polului Nord. Dacă vei reuși să aduci date științifice despre magnetismul polar, vei aduce o contribuție semnificativă la dezvoltarea științelor naturii".

Ținta era Pasajul de Nord-Vest

În 1900, Amundsen a început pregătirile pentru organizarea expediției. Și-a propus să se îndrepte spre Groenlanda, spre regiunea în care dispăruse expediția lui Franklin; scopul expediției era să întreprindă cercetări asupra magnetismului Polului Nord, precum și explorarea Pasajului de Nord-Vest. Pasajul de Nord-Vest era o rută maritimă care străbătea regiunea arctică a Canadei și se sfârșea în apele Alaskăi. Dacă această rută maritimă ar fi devenit accesibilă, s-ar fi putut crea cea mai scurtă cale care să facă legătura între Europa și Asia.

Pentru a demara expediția, trebuia să achiziționeze o navă. Ipotecându-și propria casă, a reușit să cumpere vasul Gjöa. Vasul, cu o lungime de 21 de metri și o greutate de 47 de tone, era atât de redus ca dimensiuni încât se părea că nu va putea face față traversării apelor învolburate ale oceanului. În plus, ipoteca pusă pe casă nu era suficientă pentru a acoperi costurile întregii expediții. Pentru a putea angaja echipajul și a cumpăra proviziile și echipamentele necesare a cerut sprijinul tuturor prietenilor și cunoștințelor. După ce i-au văzut entuziasmul, unii i-au pus la dispoziție cu dărnicie fondurile necesare, deși mulți dintre ei nu

▼ Eschimoși din acele timpuri. Reprezentanții acestui grup etnic mongoloid, cunoscuți sub numele de eschimoși, locuiesc o arie vastă care se întinde din Groenlanda și traversează părțile de nord ale Canadei, Alaskăi și Siberiei. În Canada, denumirea de „eschimos" se folosește în sens peiorativ, oficial aceștia numindu-se inuiți. Dar, denumirea de „inuit" se referă doar la un grup etnic specific care locuiește pe teritoriul Canadei și nu la populațiile asemănătoare din Alaska sau Siberia.

CLIPE PERSONALE

ADOPȚIA UNOR FETE DE ESCHIMOS

Amundsen simțea o atracție specială față de eschimoși. În anul 1903, în timpul cercetărilor sale primare asupra magnetismului Polului Nord, a întâlnit pentru prima dată o comunitate de eschimoși. Amundsen a observat la orizont câteva figuri curioase care-l urmăreau. S-a apropiat precaut de acestea, însoțit de doi oameni din echipaj, înarmați cu puști. Figurile s-au dovedit a fi ale unui grup de cinci eschimoși, care imediat au îndreptat spre Amundsen și oamenii săi, săgeți cu vârfuri confecționate din oase. Pentru a nu se afla în pericol, Amundsen a poruncit marinarilor săi să arunce armele în zăpadă. Observând gestul europenilor, eschimoșii și-au aruncat și ei armele.

Deși primul contact cu eschimoșii s-a petrecut într-o atmosferă tensionată, la scurt timp s-au împrietenit. Amundsen a adoptat chiar și două fetițe de eschimos, pe care le-a întâlnit pe parcursul expediției. Una se numea Chukchi și făcea parte din grupul etnic al eschimoșilor care locuiau în Siberia. Trupul ei era acoperit de o piele foarte aspră și plină de cicatrice. După ce Amundsen a luat-o din grija părinților naturali și a încercat să o trateze. Se spune că în numai două săptămâni, pielea fetei s-a vindecat în mod miraculos și și-a căpătat strălucirea naturală, devenind de nerecunoscut. O altă fetiță pe care a adoptat-o a fost o metisă din Alaska, pe jumătate albă, pe jumătate eschimosă. Nu urmase nicio școală pentru că familia ei provenea dintr-o regiune izolată. Amundsen a convins ambele familii de eschimoși să-i permită să le adopte pe cele două fete pe care le-a dus apoi în Norvegia. Mai târziu, cele două fete au fost înscrise la o școală din Norvegia unde au întâmpinat greutăți cu acomodarea din cauza înfățișării lor neobișnuite.

Amundsen își petrecea foarte puțin timp acasă, fiind mereu plecat în expediții de explorare și din acest motiv nu a putut să le ofere toată îngrijirea și atenția de care aveau nevoie. În decursul călătoriilor sale se confrunta mereu cu tot felul de greutăți. Cu toate acestea, fetele sale erau menite să devină adevărate doamne. Una dintre ele s-a măritat cu un american. În schimb, Chukchi Nita a locuit împreună cu tatăl ei adoptiv pentru o lungă perioadă de timp, oferindu-i suport afectiv chiar și în perioada în care acesta s-a retras din activitate.

Orașul Tromse, de unde a plecat Gjöa. Tromse este un port amplasat în apropiere de punctul cel mai nordic al coastelor norvegiene, la latitudinea de 70° N.

credeau în reușita misiunii. În schimb, în momentul în care au luat cunoștință despre condițiile în care urma să se facă călătoria se întrebau dacă acesta poate fi într-adevăr capabil să traverseze dificilul Pasaj de Nord-Vest la bordul unui vas atât de mic.

O corabie de mari dimensiuni era suficient de puternică pentru a rezista unei furtuni. Era potrivită pentru navigația în mările sudului, dar era total nepotrivită pentru regiunea arctică. Cercetând arhivele, Amundsen și-a dat seama că expedițiile anterioare au sfârșit cu un eșec, din cauza pereților de gheață de care a fost imposibil să treacă. Credea că dacă va folosi un vas mic, care putea înainta printre culoarele dintre aisbergurile plutitoare ce împânzeau suprafața oceanului, va putea trece cu ușurință peste aceste obstacole.

Sosirea în Alaska

În ziua de 17 iulie 1903, corabia Gjöa a părăsit portul Tromse, din partea de nord a Norvegiei. După traversarea Oceanului Atlantic, nava a ancorat la Godhavn pe coasta vestică a Groenlandei. De aici, Amundsen a plănuit să navigheze spre Alaska până în Golful Baffin, printre numeroasele insule din largul coastelor nordice ale Canadei. Nu exista nicio garanție că va putea face joncțiunea dintre cele două oceane pe cale maritimă. Conform planului, și-a îndreptat corabia spre apele înghețate din nord.

Călătoria a fost plină de peripeții. În Golful Baffin, corabia a fost prinsă în mijlocul unei furtuni puternice de zăpadă și a izbucnit un mic incendiu la bord. Printr-o reacție rapidă, Amundsen a reușit să potolească focul ce amenința întreaga expediție. Paradoxal, uriașele blocuri de gheață, care ar fi trebuit să constituie obstacolul cel mai dificil de trecut din timpul călătoriei, nu au creat dificultăți mari datorită dimensiunilor reduse ale vasului Gjöa.

După trei luni de observații, Gjöa a sosit din punctul cel mai nordic al Canadei, în partea vestică a peninsulei Boothia. Amundsen și echipajul său au debarcat pe o insulă din zonă și au construit o bază pentru observațiile meteorologice. Observațiile s-au derulat timp de doi ani. În mod normal, un an ar fi fost suficient, dar Amundsen a luat în considerare și posibilitatea ca în acel an să se confrunte cu condiții climatice neobișnuite și a decis să mai stea încă un an pentru a colecta date certe. Datele obținute au fost mult mai bune decât cele culese de expediția de pe Belgica. În plus, Amundsen a strâns informații despre modul de viață al eschimoșilor. De-a lungul celor doi ani petrecuți pe insulă, datorită contactelor directe cu comunitățile de eschimoși, a strâns o mare cantitate de bunuri confecționate de aceștia și a căpătat cunoștințe despre obiceiurile și modul lor de viață. În tot acest timp, grație comportamentului delicat și politicos al lui Amundsen față de aceștia, au reușit să întrețină relații cordiale. Se spune că eschimoșii erau interesați de observațiile făcute la bază și-i vizitau adesea pe locuitorii ei. De multe ori, în mod accidental perturbau activitatea de cercetare.

În ziua de 13 august 1905, la doi ani după sosirea în zona arctică, Gjöa a ridicat ancora pentru a îndeplini celălalt scop al călătoriei – cercetarea Pasajului de Nord-Vest. Această ultimă expediție s-a confruntat cu numeroase evenimente periculoase. Din fericire, nu au mai întâlnit nicio furtună, dar au fost nevoiți să treacă printr-o porțiune stâncoasă, unde coca vasului a fost aproape să se împotmolească și doar puțin a lipsit să nu fie zdrobită de stânci. Amundsen a navigat apoi timp de trei luni, de-a lungul coastei canadiene și, într-o zi a zărit în față silueta unui vas. Era vorba de o balenieră. Când Gjöa s-a apropiat suficient, s-a observat numele portului de origine înscris pe pupa vasului – San Francisco.

San Francisco este situat pe coasta de vest a Statelor Unite. Aceasta însemna că Gjöa reușise să traverseze cu succes Pasajul de Nord-Vest. Echipajul a manifestat un puternic entuziasm la vederea navei americane. La vârsta de doar 34 de ani, Amundsen a înfăptuit o ispravă eroică, depășindu-l pe Franklin, eroul său din copilărie.

▲ Chipurile membrilor expediției care s-au îmbarcat pe Gjöa. Pentru că era un grup mic și unit, dar și datorită capacității lui Amundsen de a câștiga inimile echipajului, nu au intervenit dificultăți majore în timpul expediției.

▼ Ruta corabiei Gjöa. În trecut, existaseră exploratori care reușiseră să ajungă în apropiere de Polul Nord, dar Amundsen a fost primul care a întreprins observații științifice serioase în acele locuri.

„Vreau să vă informez: Fram se îndreaptă spre Antarctica"

Un cadou de la Nansen

CHIAR DACĂ EXPLOATAREA PASAJULUI de Nord-Vest nu era suficient de rentabilă pentru că nu putea fi străbătut cu nave mari, descoperirea lui a dus la cartografierea regiunii care înainte era reprezentată pe hartă printr-o imensă pată albă.

Amundsen, ajuns acum în culmea faimei, a ținut prelegeri și conferințe despre experiențele trăite în timpul expediției, în diferite locuri de-a lungul și de-a latul continentului american, începând din California până pe coasta de est. A strâns astfel o mulțime de bani. „Acum pot să-mi plătesc datoriile" – a fost auzit spunând. Amundsen acumulase o mulțime de datorii pentru a pleca în expediție.

A strâns o cantitate enormă de date și obiecte pe care, la întoarcerea în Norvegia, le-a expus în cadrul unui muzeu. În timp ce era în drum spre casă, patria sa natală a reușit să obțină independența. Exploratorul a afirmat cu satisfacție că proaspătul stat norvegian va avea de câștigat dacă va utiliza cercetările sale.

Chiar dacă a reușit să-și achite datoriile, în cele din urmă a reușit acumulat altele. Aceasta pentru că deja se pregătea pentru următoarea destinație – Polul Nord. Pentru Amundsen, explorarea Pasajului de Nord-Vest era un vis pe care îl avea încă din copilărie. În atare condiții reușise să împlinească scopul vieții sale. Cu toate acestea, pentru un om ca el, care fusese născut să navigheze prin apele Oceanului Arctic, dacă exista încă un loc necercetat în acea zonă, nu putea să nu pornească și într-acolo. Intenționa să ajungă în punctul cel mai îndepărtat din nord, la Polul Nord, acolo unde nimeni nu mai pusese piciorul vreodată. A început să facă demersuri pentru a strânge fondurile necesare viitoarei expediții.

▲ Peary și membrii echipajului său în expediția de la Polul Nord. Peary a îndeplinit acest obiectiv, fără să fie interesat să întreprindă vreo cercetare științifică, ci doar cucerirea Polului Nord.

Din nou nu a reușit să strângă suficienți bani. Se pune întrebarea de ce Amundsen, care devenise celebru ca explorator, întâmpina greutăți în atragerea fondurilor? Mulți oameni considerau că era imposibil să ajungă la Polul Nord. La fel ca și în cazul Pasajului de Nord-Vest, numeroși exploratori încercaseră anterior să ajungă primii la Polul Nord. Unul dintre cei mai faimoși fusese Nansen. Nansen a intenționat să ajungă la Polul Nord cu ajutorul navei Fram, special construită și echipată pentru expedițiile arctice. Chiar în atare condiții nu a reușit să atingă acel punct geografic. Prin urmare acest lucru era prea dificil pentru un ageamiu ca Amundsen, așa cum era perceput în continuare de către unii, chiar și după realizările sale remarcabile.

Demoralizat, Amundsen a încercat să obțină sprijin chiar de la Nansen, care avusese același scop și a decis să-i facă o vizită. De data asta,

▼ Vasul de explorare Maud construit de Amundsen, pe baza schițelor lui Fram. A preluat structura lui Fram, cum ar fi forma tamburului de troliu.

Biblioteca de amintiri

FRAM

„Fram" înseamnă „înainte" în limba norvegiană. Corabia Fram cântărea aproximativ 350 de tone. Era o navă atipică, despre care se poate spune că a fost precursorul spărgătorului de gheață. Nansen, cel care o proiectase, a pus laolaltă diferite idei în construcția navei, acordând o mare atenție creării unei forme care să reziste în fața presiunii exercitată de gheață.

Apa crește în volum atunci când se transformă în gheață. Atunci când suprafața oceanului îngheață, flotabilitatea navelor este afectată de presiunea exercitată pe orizontală asupra pescajului. Forța exercitată este considerabilă și este dificil pentru o navă din lemn să reziste în fața presiunii. De obicei coca vasului este zdrobită. Ulterior, Amundsen s-a străduit să crească rezistența navei prin modificarea structurii pescajului. Pentru a face acest lucru, a încercat să minimalizeze diferența dintre lungimea și lățimea vasului, pentru a da o formă ovoidală corpului acesteia. Totuși, nu era suficient de puternic pentru a rezista presiunii intense a gheții de la Polul Nord. Așadar, Amundsen a făcut eforturi suplimentare. A transformat pescajul navei – sub linia de plutire – dându-i o formă netedă. În mod obișnuit, exista o aripioară care proteja nava împotriva oscilațiilor cauzate de valurile care izbeau coca din lateral. Acea aripioară a fost demontată de sub coca navei Fram, pentru ca vasul să fie împins înainte atunci când se afla sub presiunea gheții. Atunci când nava era prevăzută cu acea aripioară, aripioara se înțepenea în gheața ce se forma la suprafața apei, iar nava nu se mai putea deplasa, era imobilizată și putea fi sfărâmată de presiunea exercitată. Din păcate, din cauza acestei noi structuri, călătoria pe mare devenea o adevărată pacoste, dar se elimina probabilitatea ca nava să fie zdrobită sub presiunea gheții. Vasul putea să plutească la fel ca un aisberg. Fram a fost echipat cu o mare varietate de alte sisteme ingenioase. Chiar dacă corpul vasului era confecționat din lemn, interiorul era căptușit cu un cadru din oțel pentru a-i crește rezistența. Suprafața navei era tratată în așa fel încât să nu fie afectată de coliziunea cu un aisberg. Era dotată cu un cabinet medical, o bibliotecă, o sală de muzică în interiorul vasului și chiar o masă de biliard amplasată în sala de distracții.

În zilele noastre, vasul Fram este păstrat în colecția Muzeului Fram din apropiere de Oslo.

Nansen a agreat planul său și i-a făcut un imens cadou. I-a oferit comanda lui Fram, nava sa de explorări arctice.

Efectul încredințării lui Fram pentru expediție a fost enorm. Surprinzător, situația s-a schimbat și un număr de investitori s-au arătat imediat interesați în finanțarea expediției. Odată cu încredințarea navei Fram, Amundsen a fost considerat succesorul lui Nansen. Visul pe care Nansen nu reușise să-l împlinească, va fi împlinit de Amundsen. Oamenii cu stare și intelectualii norvegieni se înghesuiau să participe la această mare provocare.

Eşuarea primei încercări de cucerire a Polului Nord

Fără să se precipite, Amundsen împreună cu susținătorii săi au demarat pregătirile pentru noua expediție. În schimb, contempla ore în șir ruta oceanică pe care avea s-o urmeze. Pe parcursul acelei perioade și-a antrenat câinii de sanie pe care-i luase cu el și în expediția precedentă. În acea călătorie nu a apucat să-i folosească prea mult, pentru că scopul expediției fusese să descopere o nouă rută oceanică. Se părea că de această dată chiar va avea nevoie de câini, pentru că noile condiții impuneau deplasarea cu ajutorul săniilor. Regiunea care înconjoară Polul Nord este practic acoperită de apele oceanului, care, în cea mai mare parte a timpului, sunt înghețate. Practic este o vastă câmpie de gheață.

Cam în acea vreme, pregătirile au fost perturbate, având în vedere faptul că alți exploratori intraseră deja în cursa pentru cucerirea Polului Nord. Pentru prima dată în istorie, expediția exploratorului american, Robert Peary a reușit să ajungă la Polul Nord. Peary era considerat un explorator experimentat, care deja dusese la bun sfârșit șapte expediții arctice; chiar și Nansen îi acorda respectul cuvenit. Mai mult decât atât, avusese parte de o susținere uriașă pentru expediție, la un nivel ce nu mai fusese întâlnit până atunci. Amundsen nu intenționa să renunțe la expediție, nici chiar în condițiile în care Peary cucerise Polul Nord înaintea sa. La fel ca și în călătoriile sale anterioare și-a anunțat susținătorii că scopul acelei expediții era să întreprindă cercetări științifice asupra regiunii. Faptul că s-ar fi ajuns la Polul Nord, nu schimba cu nimic situația, dar observațiile și datele științifice culese la fața locului puteau contribui la dezvoltarea academică și științifică. Cu toate acestea, Amundsen era singurul care credea în aceste lucruri. Cei mai mulți dintre susținătorii săi considerau că cel mai important obiectiv este să descoperi primul un loc neexplorat. Divergențele de opinie s-au transformat în dispute publice.

Era 6 aprilie 1909 și Fram se legăna încă la chei. Numeroși oameni au început să pună în discuție expediția programată de Amundsen, din moment ce Peary reușise să ajungă la Polul Nord. Unii chiar se întrebau dacă mai există vreo miză să se organizeze în acele momente o expediție la Polul Nord. Amundsen se arăta nemulțumit văzând lipsa de înțelegere din partea conaționalilor săi. Fără să stea pe gânduri, în luna iulie a anului următor a plecat așa cum plănuise la bordul lui Fram. În rândurile membrilor expediției, moralul era destul de scăzut. Nu se plângeau pe față, dar erau foarte afectați de reușita lui Peary. Amundsen, care-i înțelegea ceea ce se petrecea în sufletul lor, a luat în secret o decizie.

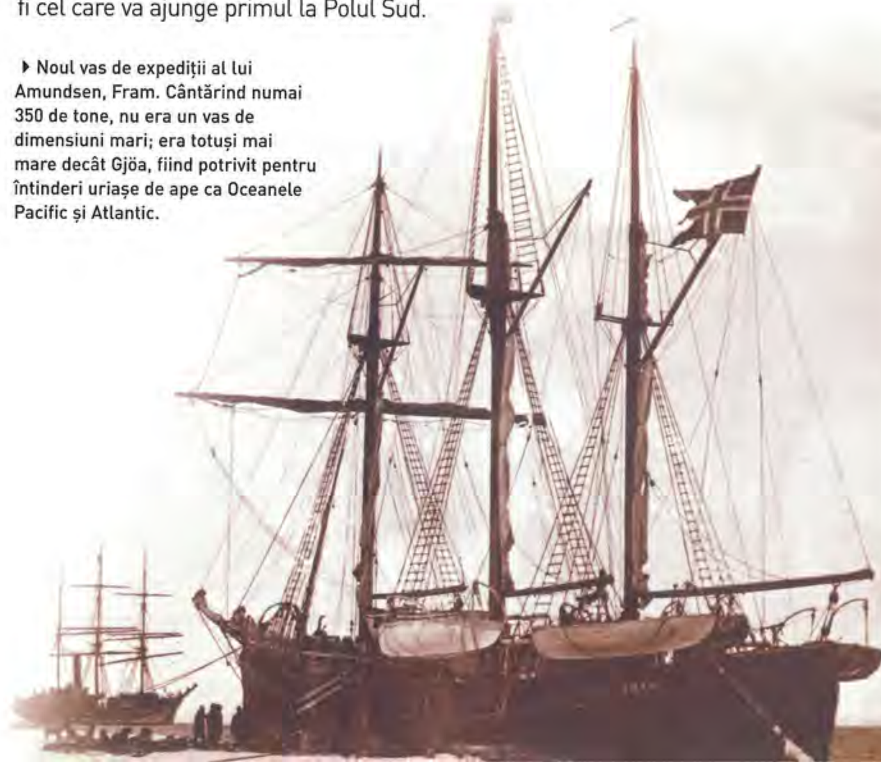

▲ Membrii expediției de pe Fram. Erau destul de decepționați în momentul plecării, dar, se spune că în momentul în care au auzit că noua destinație era Polul Sud au izbucnit în urale.

O schimbare bruscă de destinație

După plecare, Fram a urmat o rută maritimă ciudată. Vasul trebuia să se îndrepte spre regiunea arctică, dar a menținut cursul spre sud, prin Oceanul Atlantic. Membrii expediției au observat acest lucru, dar numai Amundsen, care era căpitanul navei, știa încotro se îndreptau.

În ziua de 12 octombrie, când Fram a ajuns în insulele Madeire, în apropierea țărmurilor Africii de Nord, misterul a fost dezvăluit. Amundsen și-a convocat echipajul și le-a comunicat noua destinație. Apoi, s-a dus la o stație de telegrafie de pe una din insule și a trimis o singură telegramă. Era adresată exploratorului britanic Robert Scott, care călătorea în mările îndepărtate ale sudului, în apropierea Australiei. Scott era un aventurier care își propusese să cucerească primul Polul Sud și în acest scop organizase expediția Antarctica. „Vreau să vă informez: Fram se îndreaptă spre Antarctica". Amundsen era dispus să împlinească măcar o parte din visul său. Dacă nu reușise să fie primul om care a cucerit Polul Nord, atunci va fi cel care va ajunge primul la Polul Sud.

▶ Noul vas de expediții al lui Amundsen, Fram. Cântărind numai 350 de tone, nu era un vas de dimensiuni mari; era totuși mai mare decât Gjöa, fiind potrivit pentru întinderi uriașe de ape ca Oceanele Pacific și Atlantic.

Suferința din spatele gloriei

Cucerirea Polului Nord

SCHIMBÂND DESTINAȚIA CĂTRE POLUL SUD, determinarea lui Amundsen a avut un impact benefic asupra membrilor echipajului. În cursa împotriva lui Scott, erau hotărâți să câștige, astfel corabia naviga spre Antarctica cu toate pânzele sus. Sosise luna februarie – vara în Antarctica - când Fram a intrat în Oceanul Antarctic, cam în perioada în care gheața începe să se topească, iar suprafața de pământ a continentului alb începe să fie vizibilă. Sosirea în Antarctica nu însemna că se pot îndrepta imediat către Polul Sud. Pentru început, membrii echipajului au demarat lucrările pentru construcția unei baze – au construit un grup de cabane dotate cu generatoare electrice. În luna mai au reușit să finalizeze lucrările. Toamna se instalase deja în Antarctica. Au ridicat câteva facilități pe care le-au numit magazii, unde au depozitat combustibilul și hrana. Depozitele erau construite în trei locuri de aprovizionare de-a lungul rutei dintre bază și Polul Sud. Distanța dintre aceste puncte era de 150 km. Acestea au fost folosite ulterior ca stații pentru expedițiile către Polul Sud. În timpul iernii, au campat în interiorul bazei, începând astfel să se acomodeze cu lunga noapte polară. Viscolele puternice afectau viața micii colonii. Observând vremea din Antarctica și problemele cu care se confruntau, exploratorii, în frunte cu Amundsen, au reușit să aducă îmbunătățiri corturilor, hainelor și săniilor necesare călătoriei către Polul Sud.

În data de 19 octombrie 1911, Amundsen a selectat echipa care avea să-l însoțească spre Polul Sud. Grupul format din patru oameni robuști a părăsit baza la bordul unei sănii trase de 25 de câini, dispărând repede la orizont. Chiar dacă erau pentru prima dată când porneau într-o expediție pe continentul antarctic, membrii echipajului nu au întâmpinat piedici deosebite. Vremea a fost mai bună decât se așteptau, putând parcurge în medie 40 km pe zi; în condiții mai bune ajungeau să parcurgă și 60 km pe zi.

▼ Amundsen (centru) făcând o fotografie oamenilor din fața hotelului. În orașul-port Nome din Alaska s-a ținut o ceremonie de primire în onoarea vizitei lui Amundsen, descoperitorul Polului.

Astfel, au ajuns la destinație, Polul Sud, după ce străbătuseră continentul alb pe sanie mai bine de două luni. Scott, rivalul așteptat, nu reușise încă să ajungă. Datorită faptului că expediția lui Scott își stabilise baza mult mai departe decât cea a lui Amundsen și pentru că părăsise tabăra mult mai târziu, nu prea ar fi avut șanse să-l învingă pe Amundsen, care urmase o rută neașteptată.

După ce a făcut observații timp de trei zile la Polul Sud, a plecat către bază la bordul saniei trase de câini; datele strânse nu l-au satisfăcut pe deplin. Membrii expediției rămași la bază i-au întâmpinat cu mare entuziasm. Opinia publică a salutat măreața descoperire. Amundsen a câștigat o faimă mai mare chiar decât a predecesorului său, Nansen, fiind considerat cel mai mare explorator al Norvegiei. Guvernul a decis să-i acorde numeroase stipendii și beneficii. Nu numai că a reușit să-și plătească datoriile, dar s-a bucurat de acum încolo de o viață plină de bogăție.

A doua încercare spre Polul Nord

Era în ziua de 7 iunie a anului 1916. O navă propulsată de un motor a fost lansată din șantierul naval al portului Cristiania. A fost botezată Maud, iar lungimea sa era de 36 de metri și lățimea de 12 metri. La fel ca

▲ Maud părăsind coasta Siberiei. Nava a fost botezată după numele prințesei norvegiene, Maud.

Drapelul norvegian amplasat la Polul Sud – în imagine, membrii expediției lui Amundsen.

și Fram, noua navă de explorări a lui Amundsen era echipată cu numeroase echipamente inovatoare, care o făceau mult mai manevrabilă printre ghețuri.

Și-a pus toate economiile la bătaie pentru construirea navei. Încerca să organizeze o altă aventură polară. Destinația urma să fie, încă odată, Polul Nord. Expediția anterioară de la Polul Sud reprezentase o încercare reușită de a recupera sprijinul finanțatorilor și de a reface moralul echipajului. Atingerea celui mai îndepărtat punct din emisfera nordică rămăsese însă un vis neîmplinit al copilăriei.

Pe de altă parte, Polul Nord fusese deja cucerit. Dacă intenționa să organizeze o nouă expediție, trebuia să găsească un scop. Amundsen a decis că „deschiderea către navigație a Pasajului Arctic" reprezintă obiectivul major al acestei călătorii. Dacă se deschidea o rută maritimă care să străbată Polul Nord, aceasta ar fi însemnat scurtarea legăturii dintre Europa și Asia, care ar fi trebuit să se facă prin Pasajul de Nord-Vest. Atâta timp cât Pasajul de Nord-Vest se dovedea puțin practicabil, exista șansa ca Pasajul Arctic să preia cu succes traficul maritim din zonă. Folosindu-se de reputația câștigată pentru atragerea fondurilor, a obținut suficienți bani pentru expediție și a plecat spre coasta siberiană la bordul lui Maud. În mod obișnuit, Oceanul Arctic este acoperit cu gheață, dar Amundsen credea că există anumite culoare libere care străbat banchiza. Dacă navigai pe aceste culoare, reușeai probabil să atingi cealaltă parte a Oceanului Arctic. După doi ani de prospectări în zonă, nu a putut identifica nicio fisură navigabilă în calota glaciară. Nu a avut altă alternativă decât să se întoarcă într-un port din Alaska și să-și andocheze nava pentru reparații. Între timp, a plecat într-o călătorie în America. Dorea să descopere Pasajul Arctic prin orice mijloace. Își spunea adesea „Există o limită în cercetarea cu ajutorul unei nave. Am nevoie de un aeroplan."

Falimentul neaşteptat

Norocul s-a ivit pe neașteptate, când proprietarul unei fabrici de aeroplane din America i-a făcut favoarea să-i pună la dispoziție un avion. Amundsen a dus avionul în Alaska și i-a ordonat noului său pilot să decoleze spre Oceanul Arctic. Datorită faptului că avionul era de dimensiuni reduse, nu a putut suporta pelicula de gheață dură care s-a format și a fost avariat chiar la sol în cel mai scurt timp. Amundsen s-a simțit frustrat, gândindu-se că îi trebuie urgent un alt avion. După o serie de eșecuri a început să fie din ce în ce mai puțin prudent. În acea vreme, în viața exploratorului a apărut un om, pe nume Hammer, un broker care l-a determinat să-și investească imaginea și banii în diverse afaceri. L-a atras pe Amundsen, asigurându-l că pentru a-și atinge țelul îi poate pune la dispoziție un avion. Ideea era să emită cărți poștale care să comemoreze zborurile din trecut peste regiunea arctică. Ideea lui Hammer s-a dovedit a fi de succes și mii de dolari au intrat în buzunarele lui Amundsen. Lucrurile decurgeau bine până în momentul în care Hammer a contractat în numele lui Amundsen, achiziționarea unui avion la astronomica sumă de 120.000 de dolari. Amundsen, care nu dispunea de o sumă așa de mare, a intrat în datorii. Hammer s-a dovedit a fi un șarlatan, care a început să relateze tot soiul de povestiri neadevărate în legătură cu Amundsen, ruinându-i reputația.

Acei finanțatori, care oricum se temeau că exploratorul nu va reuși să deschidă o rută maritimă prin Pasajul Arctic, auzind acele relatări, s-au arătat intrigați. Unul dintre finanțatori a intentat un chiar un proces civil. Astfel, Amundsen a fost declarat falit.

▲ Avionul dăruit de proprietarul unei fabrici de aeroplane. În așteptarea reușitei, Amundsen l-a botezat „Cristina"; totuși, a fost avariat înainte chiar să decoleze.

▼ Cel mai mare mamifer carnivor de pe pământ – ursul polar. Corpul său este mai mare decât la unui urs brun, fiind un bun înotător. Poate vâna chiar și o balenă albă.

Versiune diferită

LUPTA CU UN URS POLAR

„Se spune că atunci când un om e pe cale să moară, întreaga sa viață îi trece prin fața ochilor, dar ce am văzut eu în acel moment era o claie de păr plutind pe canalele Londrei. Nu am idee de ce mi-a venit în minte o astfel de scenă fără sens". Acestea au fost cuvintele lui Amundsen, referindu-se la situația disperată în care s-a aflat față în față cu moartea.

În timp ce naviga de-a lungul coastelor siberiene a intervenit un incident nefericit. Echipajul a debarcat la un moment dat pe țărm și a ridicat o cabană care să-i protejeze de apropierea gerului iernii. Între timp, Amundsen a rămas pe navă; în urma insistențelor, a fost adus la țărm și, în timp ce lucra, a căzut de la înălțime, fracturându-și o mână. Într-o dimineață, când se juca împreună cu câinii săi pe gheața din apropierea navei, a apărut ca din senin un urs polar. Exploratorul nu avea nicio șansă să supraviețuiască, dacă se confrunta direct cu masiva fiară. Rapid, a încercat să se întoarcă pe navă și să se cațere pe o scară. Ursul l-a urmărit și s-a aruncat asupra sa. Un urs polar pare greoi, dar poate alerga cu o viteză de 40 de km pe oră. Amundsen a încercat un salt periculos și a aterizat pe burtă. Ursul s-a lăsat cu labele din față pe corpul lui, pentru a-l ține la pământ. Chiar în acel moment, un câine s-a azvârlit asupra ursului. Fiara și-a concentrat atacul asupra câinelui, iar după aceea a luat-o la fugă. Amundsen a reușit să scape și s-a cățărat repede pe navă. Rănile de pe spate erau superficiale, dar combinate cu durerile provocate de fractura de la mână au devenit insuportabile, fapt ce l-a imobilizat pentru un timp.

Spirit de aventură la înălțime

Traversarea în zbor a Arcticii

DEMORALIZAT, Amundsen a suspendat expediția. Și-a revenit însă foarte rapid. Un bogat om de afaceri american, Lincoln Ellsworth, era interesat să-l sprijine. Având suportul lui Ellsworth, a comandat la o fabrică, două aeronave pe care să le utilizeze în expediția aeriană spre Polul Nord. Aventura s-a sfârșit prost din cauza unei furtuni. Era încă dificil să zbori pe cerul turbulent al Arcticii, având la dispoziție un avion cu performanțe scăzute.

În atare condiții, Amundsen și-a schimbat tactica. Cum poate zbura cu un dirijabil, care era atât de lent? Spre deosebire de avioane, un dirijabil avea o mare autonomie de zbor, fiind potrivit pentru a conduce cercetări de lungă durată. De asemenea, după ajungerea la Polul Nord, continuând explorările din partea opusă a Arcticii era posibil să se stabilească o rută aeriană profitabilă pentru pasageri. A plecat în Italia, unde era disponibilă cea mai avansată tehnologie pentru dirijabile și s-a întâlnit cu generalul Umberto Nobile, demnitarul care era însărcinat cu proiectarea și operarea dirijabilelor militare. Nobile era o personalitate arogantă, dar a fost de acord să-i permită să folosească un dirijabil, numai dacă îl însoțea ca și copilot. Amundsen a botezat dirijabilul, Norge.

În 11 mai 1926, Norge a decolat către Arhipelagul Spitsberg, un grup de insule din Oceanul Arctic, la bord aflându-se Amundsen și echipajul său. De la înălțimea norilor, a studiat Oceanul Arctic și a confirmat că nu există nici un petic de pământ în jurul Polului Nord, totul fiind acoperit de ape. Observațiile din timpul zborului au fost trimise unei stații radio din incinta unui aerodrom. La orele 13⁰⁰, în ziua următoare, Norge a traversat Polul Nord. Toți membrii echipajului au implântat în gheața care acoperea pământul, drapelele națiunilor din care făceau parte. Amundsen a desfășurat steagul norvegian. În sfârșit se împlinise visul din copilărie. Lacrimile de bucurie îi năvăleau pe fața asprită de vântul rece. Călătoria fusese lipsită de incidente. Numai deasupra Polului Nord făcuseră față unei ceți dese, dar care nu i-a afectat serios. În după-amiaza zilei de 13, o întinsă bucată de pământ s-a ivit la orizont. Era teritoriul Alaskăi. Pentru prima dată în istoria umanității, reușiseră să zboare deasupra întregii regiuni arctice. Când au părăsit dirijabilul în Alaska, au fost întâmpinați de un val de mesaje de felicitare din toată lumea, începând cu cel al regelui Norvegiei, până la cel al președintelui Statelor Unite. În cele din urmă, visul fiind împlinit, exploratorul a decis să se retragă.

▲ Norge, în timp ce decola pentru călătoria deasupra Arcticii. Avea 106 metri în lungime și dezvolta o viteză maximă de 115 km pe oră. Era cel mai avansat model de dirijabil al acelor timpuri. „Norge", în limba norvegiană se traduce prin „Norvegia".

▼ Ruta de zbor a lui Norge. Distanța de zbor a fost echivalentă cu călătoria unui vas pe o distanță de 5.450 de km, iar durata de zbor a fost de 42 de ore.

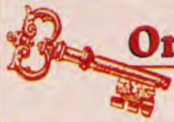

Dispariția dirijabilului Italia

Amundsen s-a retras într-o suburbie a orașului Cristiania, Oslo în zilele noastre, trăind o viață îmbelșugată. Nu fusese niciodată căsătorit și nu avea o familie în afara celor două fiice adoptive. Vechii săi tovarăși de expediții îl vizitau acasă frecvent și împreună își aduceau aminte despre glorioasele timpuri de altădată. Se afla la apogeul celebrității sale. În Norvegia i se ridicase o statuie, iar un număr important de academii de științe îi acordaseră distincții și premii. Jurnalele din întreaga lume organizau prelegeri în onoarea activității sale. Era invitat la evenimente organizate în întreaga lume.

Exista însă un singur lucru care părea să-l macine pe Amundsen și care îi afecta bătrânețile liniștite. Faptul că Nobile afirma sus și tare că traversarea Arcticii se datorase superiorității dirijabilului său. Amundsen nu fusese decât un simplu pasager, susținea el. A publicat chiar și o colecție de note și observații din care reieșea că el ar fi fost adevăratul lider al expediției. La auzul acestora, Amundsen s-a înfuriat și a exclamat: „Eu am fost cel care a ales destinația și ruta de zbor".

Dirijabilul original Norge a fost construit din material textil, iar corpul a fost realizat dintr-o structură de metal și tratat să reducă formarea peliculei de gheață. Nobile considera că zborul deasupra Arcticii este o bagatelă. „Dacă am dirijabilul meu, pot merge oriunde".

Omul-cheie

LINCOLN ELLSWORTH

După expediția la bordul lui Maud, Lincoln Ellsworth (1880 - 1951) a fost cel care l-a finanțat pe Amundsen. Potrivit exploratorului, s-au cunoscut atunci când a primit un telefon de la Ellsworth. Când a răspuns la apel, Amundsen a dat o replică tăioasă și total nepoliticoasă. Vocea de la celălalt capăt al firului i-ar fi răspuns răbdătoare: „Sunt persoana care poate să contribuie cu ceva bani la viitoarea ta expediție". În acel moment, chipul exploratorului s-a luminat brusc. Imediat a devenit extrem de politicos și curtenitor. Conduita sa era lamentabilă, dar avea nevoie disperată de fonduri pentru a-și continua expediția.

Ellsworth era doar un inginer de căi ferate, dar tatăl său deținea o mare avere. După ce Amundsen i-a acceptat oferta, s-a dus imediat la tatăl său și l-a rugat stăruitor să-i scrie un cec de 85.000 de dolari. Cu acești bani a achiziționat două avioane pentru a zbura către Polul Nord. Totul s-a făcut cu o singură condiție. Aceea ca lui Ellsworth să i se încredințeze manșa avionului care urma să ajungă la Polul Nord. Ca și Amundsen, Ellsworth visa încă din copilărie să participe la expediții arctice. A citit multe cărți despre regiunea arctică și l-a întâlnit chiar și pe exploratorul Peary. Amundsen l-a introdus pe Ellsworth în echipaj și i-a promis că îl va lua în expedițiile viitoare. Când a cumpărat dirijabilul de la Nobile, tatăl lui Ellsworth a fost cel care a plătit prețul de 100.000 de dolari. Amundsen și-a celebrat cea de-a 46 aniversare deasupra Arcticii.

Chiar și după retragerea lui Amundsen, Ellsworth a ținut să-și urmeze visul de a străbate regiunile polare. A zburat peste zona arctică la bordul dirijabilului german, Zeppelin și a participat la o expediție aeriană deasupra Antarcticii.

▲ Lincoln Ellsworth (stânga) și Amundsen. Înainte de a-l întâlni pe Amundsen, Ellsworth, care iubea expedițiile a explorat regiunea andină din America de Sud.

Pentru a demonstra acest lucru, a făcut apel la Il Duce Mussolini, conducătorul Italiei, să-i acopere cheltuielile pentru zborul spre Polul Nord. În ziua de 25 mai 1928, dirijabilul Italia s-a zdrobit de pământ după ce a intrat într-o furtună puternică. A mai apucat să transmită doar un ultim SOS.

Știrile că Italia a dispărut au împânzit Europa. Numeroase țări au trimis nave de căutare în zonă. Locul în care se credea că dispăruse se găsea în apropiere de Polul Nord, în profunzimea întinderilor de gheață. Amundsen a afirmat că „este dificil să fie salvați cu un vapor. Un avion este mult mai nimerit pentru a-i salva." Amundsen a început să caute un avion suficient de mare pentru a începe căutările de salvare. Oamenii din jurul său erau surprinși de gestul său. Nimeni nu înțelegea de ce depunea eforturi pentru a salva un om ca Nobile, care îl insultase tot acest timp. Amundsen le răspundea astfel: „Oricine este în pericol are dreptul de primi ajutor".

La mijlocul lunii iunie, a reușit în sfârșit să găsească un avion și a decolat imediat către Polul Nord. Trecuse o perioadă considerabilă de timp de când Nobile și echipajul său dispăruseră. Dar se părea că aceștia erau încă în viață, deoarece o stație radio rusească interceptase un semnal slab. Cu toate acestea, salvarea lor era o chestiune de maximă urgență. Alimentele și hrana trebuiau să fie pe sfârșite, pentru că își făcuseră planul de a se întoarce în numai câteva zile.

Sfârşitul pe tărâmul visat

Avionul lui Amundsen a decolat din Tromso în ziua de 18 iunie, la ora 4^{00} pm. Trei ore mai târziu, a fost recepționat un mesaj radio „În acest moment, fac cercetări în împrejurimile insulei Bear", apoi comunicarea s-a întrerupt. Zilele următoare nu a mai existat niciun contact. Guvernul norvegian, care începuse să conștientizeze gravitatea situației, a solicitat tuturor navelor și avioanelor din zonă să pornească în căutarea lui Amundsen. Un grup de pescadoare care navigau în largul portului Tromso au pornit cu viteză maximă spre nord. În ciuda eforturilor de căutare, nu a fost descoperită nicio urmă a avionului lui Amundsen. Între timp, din cei 17 membrii ai expediției lui Nobile, nouă au supraviețuit, inclusiv Nobile. Au fost salvați de un avion suedez în momentul în care se aflau într-o tabără improvizată la locul dezastrului. Avionul suedez începuse căutările încă din 23 iunie. Radioul exploratorilor era deteriorat și nu puteau transmite mesaje, dar atunci când au reușit să restabilească transmisia, au putut afla toate detaliile în legătură cu căutările de salvare. Nobile fusese rănit grav în timpul prăbușirii, dar când a auzit că Amundsen plecase în căutarea lor, a exclamat „Suntem deja salvați". Atunci când a aflat că Amundsen a dispărut în misiune, a fost foarte afectat, condamnându-și purtarea din trecut. S-a rugat aprins pentru întoarcerea în siguranță a vechiului său camarad.

„Nu ai idee cât de minunate sunt întinderile polare. Dacă aș sfârși acolo, aș fi fericit." Acestea au fost cuvintele lui Amundsen rostite înainte de a pleca în misiunea de căutare. Exploratorul norvegian s-a stins din viață la vârsta de numai 56 de ani, sub întinderile visate ale Oceanului Arctic.

▸ Un monument de piatră ridicat în Arhipelagul Spitzberg. Este locul de unde Amundsen a plecat în zbor peste Arctica. Numele lui Amundsen este săpat în partea de sus, iar cel al lui Ellsworth se găsește pe rândul al treilea.

Cursa pentru Polul Sud. Misiunea care a traversat continentul alb

Descoperirea Polului Sud poate fi un simplu noroc, luând în considerare modificarea totală a planurilor şi a rutei iniţiale a expediţiei, dar importanţa reuşitei a făcut din Roald Amundsen un aventurier şi un explorator celebru în toată lumea. A reuşit să traverseze un continent care rămăsese necunoscut omenirii şi se dovedise a fi impenetrabil pentru cei care încercaseră înainte să-l parcurgă. Care a fost secretul reuşitei sale? Să plecăm pe urmele lăsate de Amundsen, în expediţia din Antarctica.

Istoria expediţiilor antarctice

În ciuda suprafeţei uriaşe de 14 milioane de kilometri pătraţi, Antarctica a rămas milenii întregi, necunoscută umanităţii. Cea mai mare parte este acoperită cu gheaţă şi nepopulată. În anul 1839, Charles Wilkes, explorator şi ofiţer american a revendicat descoperirea acestui continent. La scurt timp, Marea Britanie a manifestat un interes major în explorarea acestei întinderi de pământ şi gheaţă. În anul 1841, prima expediţie condusă de James Ross a întreprins numeroase cercetări ştiinţifice. În cele din urmă, Ross a descoperit o mare care-i poartă în prezent numele şi un vulcan activ. După aceste cercetări, Marea Britanie a oprit expediţiile viitoare, considerând că nu pot exista beneficii economice semnificative de pe urma acestui continent neospitalier.

La începutul secolului al XX-lea, acest continent necunoscut a revenit în centrul atenţiei. Structura continentului s-a dovedit a fi atractivă pentru observaţiile geologice şi climatologice. A crescut interesul unor oameni de ştiinţă ambiţioşi care vedeau în studiul acestei regiuni o şansă de a face noi descoperiri. Ţări ca Marea Britanie, Germania şi Suedia au fost primele care au trimis expediţii de explorare.

▼ O pictură ce reprezintă expediţia lui Charles Wilkes în Antarctica (1798-1877). Wilkes a explorat Pacificul de Sud timp de patru ani, începând cu 1838 şi a descoperit că există un continent în mările antarctice. Zona de coastă opusă Australiei poartă numele lui Wilkes.

Robert Falcon Scott a fost cel care a condus o expediţie britanică. Scopul expediţiei declarat: să fie primul om care ajunge la Polul Sud. În realitate, exploratorul voia să întreprindă cercetări ştiinţifice şi să culeagă date asupra continentului. Când unul dintre membrii echipajului s-a îmbolnăvit de scorbut, s-a grăbit să se întoarcă pe coastă şi după ce a întreprins câteva observaţii importante s-a reîntors în Marea Britanie.

▲ O pictură înfăţişând aventurile lui James Ross (1800-1862). Corăbiile Erebus şi Terror comandate de Ross, au fost mai târziu sub comanda lui Franklin şi s-au scufundat într-o expediţie în perimetrul pasajului de Nord-Vest.

Naţiunea britanică se aştepta la veşti importante de la explorator. La întoarcerea în ţară, expediţia lui Scott a fost considerată o nereuşită, opinia publică aducându-i critici acerbe. Cu sprijinul marinei britanice, Scott, a demarat o nouă expediţie în Antarctica, de data aceasta cu scopul clar definit de a cuceri Polul Sud.

După ce a aflat de intenţiile lui Scott, Amundsen şi-a redirecţionat expediţia către zona antarctică. Se pare că, iniţial, era relaxat şi calm în privinţa competiţiei. Membrii echipajului au început să-l impulsioneze pentru a nu pierde şansa de a cuceri Polul Sud. Amundsen le spusese că scopul său principal era să realizeze câteva observaţii ştiinţifice, iar aventura la Polul Sud o considera un obiectiv colateral. Când au pătruns în apele Oceanului Antarctic, numele lui Scott era pe buzele tuturor, iar Amundsen s-a decis să urgenteze lucrurile.

O abordare sistematică

Amundsen a insistat ca baza de aprovizionare să fie amplasată cât mai aproape de Polul Sud. Totuşi, dacă era localizată prea departe de coastă, aveau să fie nevoiţi să transporte proviziile pe o distanţă lungă, distanţa dintre ţărmul mării şi bază. După discuţii intense cu echipajul său,

▼ O crevasă într-un gheţar. Crevasele apar atunci când gheţarii se unesc sau când se despart. Adâncimea lor se confundă cu înălţimea gheţarului, putând ajunge la câteva sute de metri. Crevasele se închid în funcţie de deplasarea gheţarilor. Dacă cineva cade într-o crevasă, trebuie să fie salvat în cel mai scurt timp. Altfel, există riscul de a fi prins în capcana de gheaţă.

Amundsen a decis să construiască tabăra pe un ghețar din Marea Ross.

În condiții normale, exploratorii nu-și amplasează taberele pe ghețari, fiind considerate locații prea periculoase. Ghețarii sunt în continuă mișcare și cu toate că se deplasează cu viteze foarte reduse se poate întâmpla să apară crevase pe suprafața acestora. Crevasele din Antarctica sunt imense, având adeseori adâncimi de 30-40 de metri. Dacă cineva alunecă în interiorul unei crevase, nu există posibilitatea să iasă la suprafață prin propriile forțe. Din aceste considerente, precaut, Scott a evitat să-și așeze tabăra pe un ghețar. A ales Insula Ross pentru a-și organiza baza, la peste 100 de km mai departe de Polul Sud decât își instalase tabăra Amundsen.

Istoria a dovedit că Amundsen a făcut o alegere corectă. În realitate și-a bazat decizia pe studii geografice și geologice care îl asigurau că acel ghețar unde își așezase tabăra nu se mai deplasase de aproape 60 de ani, prin urmare amplasamentul era sigur. Într-adevăr nu s-a deplasat nici măcar un centimetru pe perioada anului cât au campat în acele locuri. Amundsen, ignorând experiența predecesorilor săi, a reușit să atingă Polul Sud pentru simplul fapt că și-a instalat baza mai aproape decât toți cei care călcaseră până atunci pe continentul alb.

Învățând din experiențele anterioare, Amundsen a luat o decizie drastică, singura alegere posibilă. A folosit pielea de focă pentru căptușirea veșmintelor de iarnă. A deprins meșteșugul confecționării hainelor din piele focă de la eschimoși, în momentul în care a traversat Pasajul de Nord-Vest. Pielea de focă este extrem de eficientă pentru menținerea căldurii corpului. În acea zonă, calitatea pieilor de focă era superioară tuturor celorlalte tipuri de piele. O altă lecție învățată de la eschimoși a fost utilizarea unor ochelari care protejau ochii de reflecția luminii puternice a razelor solare pe suprafața zăpezii. Forma era destul de simplă - o mască de piele, având o fantă orizontală. Eficacitatea a fost uimitoare nu numai pentru protejarea ochilor, ci și a întregii fețe. În plus, exploratorul s-a aprovizionat cu o mâncare specială, denumită pemican - chiftele de carne îmbibate cu suc vegetal condensat. Pemicanul a reușit să mențină în bune condiții starea fizică a echipajului.

Cheia succesului său a fost utilizarea săniilor trase de câini. Acești câini, numiți Huski, pot înnopta încolăciți pe gheață, în condiții extreme de viscol, reușind să-și mențină temperatura și vigoarea corpului. Amundsen a auzit prima dată de acești câini de la Nansen. A avut șansa de a experimenta abilitățile lor pe terenuri acoperite de gheață și zăpadă, în expediția pentru explorarea Pasajului de Nord-Vest. A depus eforturi și pentru a reduce greutatea încărcăturii, pentru ca sania să dezvolte o viteză sporită. De exemplu, o sanie cu un singur om, trasă de 10 câini Huski poate atinge viteza de 100 de km pe oră.

Nu a ezitat să-i folosească la adevăratul lor potențial, într-un mod original, pe care majoritatea oamenilor din zilele noastre l-ar considera barbar. Sania a devenit din ce în ce mai ușoară pe măsură ce se apropiau de Polul Sud, deoarece majoritatea încărcăturii, formată în principal din hrană pentru oameni și câini se înjumătățise când au ajuns la destinație. O sanie mai ușoară nu avea nevoie de același număr de câini care să o tragă. Prin urmare, planul lui Amundsen era să reducă numărul de câini și în fiecare zi alegea câte unul, îl elibera din ham și-l împușca. Apoi îl jupuia de blană, îl eviscera, păstrându-l pentru hrană. Amundsen se gândea la acest plan chiar și înainte de a pleca în expediție. A calculat cu precizie cantitatea necesară de hrană pe care o puteau obține din carnea de câine. Pentru reușita expediției și a obiectivelor propuse, nu dorea să irosească nici măcar un kilogram din greutatea corporală.

Alimentația cu carne de câine a provocat nemulțumiri în rândul echipajului, mai ales datorită gustului îndoielnic. S-a dovedit a fi cea mai delicioasă carne pe care o mâncaseră vreodată. Porția de carne pe zi pentru fiecare membru al echipajului era de cinci bucățele. Mai târziu, chiar și Amundsen, în timp ce reflecta asupra acestor întâmplări a considerat porția ca fiind prea mică.

Beneficiind de aceste eforturi și manevre calculate, expediția lui Amundsen a parcurs distanța de 1.300 de km până la Polul Sud, în mai puțin de 53 de zile.

Marea Ross, o întindere înghețată până la linia orizontului. Această mare, care mușcă adânc din continentul Antarcticii, reprezintă intrarea prin care exploratorii pătrund pe ruta spre Polul Sud.

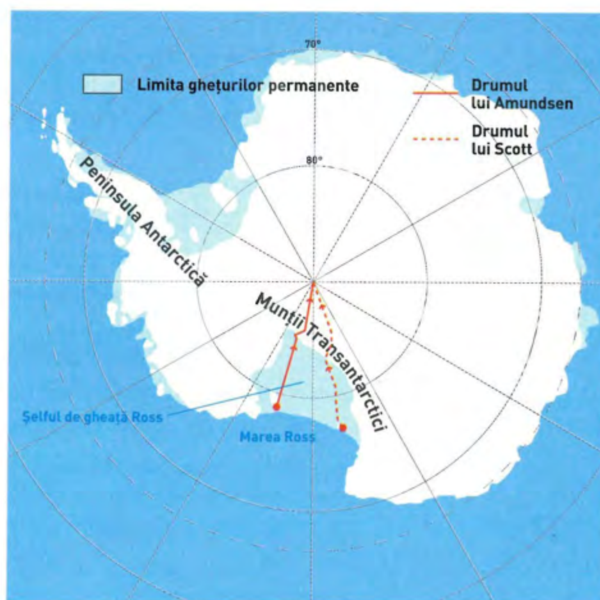

Ianuarie 1911. Fram, nava lui Amundsen, care tocmai ancora în Antarctica – se observă un membru al echipajului care stă pe un ghețar.

Victoria asupra rivalului

În data de 19 octombrie 1911, Amundsen şi-a anunţat echipajul că în scurtă vreme va începe călătoria spre Polul Sud. Plecarea lui Amundsen a fost atât de precipitată, încât echipajul nu a avut timpul necesar pentru a reacţiona şi a rămas în urmă. Era scrupulos în pregătiri şi foarte precaut. De exemplu, le-a spus membrilor echipajului să marcheze drumul cu stâlpi de avertizare pentru a găsi drumul de întoarcere. Le-a solicitat să fixeze pe fiecare stâlp câte un mic steag, pe care a notat distanţa şi direcţia de la stâlpul precedent. Când au întâlnit o furtună de zăpadă, nu şi-a obligat însoţitorii să înainteze, ci i-a pus să aştepte cu răbdare şi să se odihnească până când vremea avea să se îmbunătăţească. La latitudinea de 85°S, expediţia a întâlnit unul dintre cele mai mari obstacole – traversarea Munţilor Reginei Maud. Pentru că erau echipaţi corespunzător şi aveau asupra lor o cantitate suficientă de hrană, au reuşit să traverseze lanţul muntos fără să întâmpine vreo dificultate. Se spune că unul dintre membrii echipajului s-a delectat schiind pe pantele munţilor.

În ziua de14 decembrie a anului 1911, la orele 3 pm, Amundsen a oprit sania şi a început să facă unele observaţii. După ce a verificat latitudinea, a înfipt în pământul îngheţat un drapel norvegian. Sosise un moment marcant în istoria umanităţii. Avea un avans de 35 de zile faţă de Scott, rivalul său în cucerirea Polului Sud.

▲ Calea străbătută de cei doi exploratori spre Polul Sud

◀ Însoţitorii de sanie ai lui Amundsen. Amundsen, care avea cunoştinţe temeinice despre viaţa eschimoşilor a aplicat înţelepciunea acestui popor în expediţia sa polară. Utilizarea saniei a fost numai unul dintre aceste beneficii.

Un câine de sanie din rasa Huski. Este un câine masiv, folosit adeseori pentru vânătoare şi pază. Pielea lor este eficientă în menţinerea temperaturii corpului, prin urmare pot dormi fără probleme chiar şi în timpul unei furtuni de zăpadă.

DESTINUL TRAGIC AL UNUI RIVAL
CATASTROFA EXPEDIȚIEI LUI SCOTT

Înaintea începutului

În 12 octombrie 1910, când Amundsen i-a telegrafiat lui Scott transmițându-i că avea intenția să pornească spre Polul Sud, marele său rival intrase deja în portul Melbourne din Australia. Unii dintre membrii echipajului lui Scott s-au arătat îngrijorați de mesajul de provocare. Poate și datorită faptului că se afla în apropierea Antarcticii, exploratorul britanic nu a părut să se îngrijoreze prea mult. Oceanul Antarcticii se întindea în fața sa și se părea că oricât de multe eforturi ar depune echipajul lui Amundsen, nu erau suficiente pentru a ajunge din urmă expediția pe care o conducea. În plus, Scott mai reușise o dată să ajungă în Antarctica, având intenția de a cuceri Polul Sud, în timp ce pentru Amundsen era prima dată când încerca să exploreze ținuturile antarctice, prin urmare era lipsit de experiență. Vasul Terra Nova, pe care naviga Scott și echipajul său a sosit în Antarctica cu zece zile mai devreme decât Fram, nava condusă de Amundsen.

Efectul acestei curse nebunești s-a dovedit a fi tragic. Nu numai că Scott a pierdut cursa în fața lui Amundsen, dar și-a pierdut propria viață într-un viscol, în timp ce se întorcea la bază. De ce a pierdut cursa, chiar dacă avusese un avans considerabil și nu a reușit să-l învingă pe Amundsen?

Diferite greșeli

Scott a pierdut cursa din trei motive. În primul rând, nu a construit suficiente magazii pentru provizii. Scott a ridicat un singur depozit, amplasat la latitudinea de 79°S, în timp ce Amundsen a avut trei depozite. Scott și echipajul său au fost nevoiți să-și care toate proviziile și echipamentele pe sănii, pe tot parcursul călătoriei, determinând o reducere drastică a vitezei de deplasare. În al doilea rând, a luat cu el mai mulți cercetători care să întreprindă observații științifice. Expediția lui Amundsen a fost formată numai din cinci oameni, în vreme ce echipajul lui Scott a totalizat 16 membri. Dacă ar fi considerat ca obiectiv major cucerirea Polului Sud, ar fi trebuit să reducă numărul membrilor expediției. Cercetarea științifică a fost unul dintre obiectivele primordiale ale expediției sale, astfel, călătoria a suferit din cauza vitezei reduse de deplasare. A treia și cea mai importantă greșeală a fost utilizarea poneilor de Shetland, în locul câinilor, care erau mai mici și rezistenți, dar și faimoși pentru forța cu care trăgeau săniile. Acești cai dezvoltau o forță de cinci, șase ori mai mare decât a câinilor și Scott considera acest lucru un avantaj major. Cu toate acestea, căluții nu erau adaptați să reziste condițiilor aspre ale climei antarctice și începuseră să se prăbușească unul câte unul în tabără, chiar înainte de a începe efectiv expediția. În cele din urmă, în momentul în care expediția era pe cale să înceapă, nu mai rămăseseră decât 10 exemplare. Ultima speranță pentru expediția lui Scott era snowmobilul, echipat cu un motor pe benzină, considerat cel mai nou model al vremii sale, dar vehiculul se strica atât de des încât nu s-au putut baza pe el.

▲ Un ponei asemenea celor folosiți de Scott în expediție. Această rasă de cai era capabilă să înfrunte condiții vitrege. Acești cai fuseseră utilizați pentru prima dată în Arhipelagul Spitsberg, în apropiere de regiunea arctică.

Un sfârșit tragic

În ziua de 1 noiembrie, Scott a părăsit baza. Cu șapte zile în urmă, unii membrii ai echipajului porniseră cu snowmobilul, dar vehiculul se defectase pe drum și aceștia au fost nevoiți să se alăture grupului lui Scott. Din cauza acestui accident, săniile erau supraîncărcate, iar poneii erau suprasolicitați. Până în ziua de 9 decembrie, caii, care sufereau deja în urma condițiilor aspre, au murit. Singura șansă care-i rămăsese lui Scott a fost să continue expediția pe jos.

Chiar și în aceste condiții extreme, nu a renunțat să ajungă la Polul Sud. Însoțitorii săi s-au înhămat la sănii, aventurându-se în interiorul câmpiilor de gheață ale Antarcticii. Scott a realizat în curând că planul său se clatină serios și că îi amenință o lipsă acută de alimente. Prin urmare, a trimis înapoi la bază 11 membri ai echipajului, dar era deja prea târziu. În ziua de 17 ianuarie 1912, Scott și cei ce mai rămăseseră din echipajului său au atins Polul Sud. Ajunseseră mult mai târziu decât Amundsen, dar călătoria lor se dovedea a fi o mare performanță, având în vedere că parcurseseră aproape tot drumul pe jos. Vederea drapelului norvegian fluturând în vânt l-a rănit adânc pe Scott.

▲ Membrii expediției lui Scott la sosirea la Polul Sud. Când au ajuns la Polul Sud, au observat un mic cort. În interiorul cortului au găsit o scrisoare a lui Amundsen, adresată lui Scott.

La întoarcerea în tabără, un viscol puternic i-a afectat pe Scott și pe membrii echipajului său. Toți erau epuizați, dar încercau din răsputeri să se întoarcă. Hrana rămasă era pe sfârșite. În ziua de 17 februarie, a murit primul membru. La 16 martie, un membru al expediției care dezvoltase o formă severă de scorbut și-a dat seama că devenise o corvoadă pentru întreg echipajul și a decis să își părăsească tovarășii, dispărând în viscol. La 19 martie, timpul se scurgea în defavoarea rămășitelor echipajului de explorare. Mai erau 20 de km până la depozitul de aprovizionare când au fost nevoiți să facă față unui viscol puternic cu temperaturi de minus 30° Celsius și astfel nu au mai putut înainta. Alimentele se terminaseră demult. Cu ultima fărâmă de energie, Scott a luat un creion și și-a scris testamentul. Acesta începea în felul următor „Dragei mele soții", dar rândurile au fost șterse de mâna lui Scott care a adăugat „Dragei mele văduve".

Oamenii care au cucerit regiunile polare, împinşi de ambiţii şi vise

Din a doua jumătate a secolului al XIX-lea până la începutul secolului al XX-lea, atenţia exploratorilor s-a îndreptat asupra regiunilor polare. Oamenii de ştiinţă credeau că aceste regiuni ascundeau secretele Pământului. Amatorilor le făcea plăcere să cerceteze harta lumii în timp ce petele albe se diminuau, iar exploratorii se străduiau să atingă o lume a temperaturilor extreme căutând oportunităţi pentru a obţine faimă şi succes, chiar cu preţul vieţii. În timp ce politicienii încercau să folosească aceste succese pentru ambiţiile lor politice.

Un ofițer britanic înfrânt pe tărâmul Antarcticii

Robert Falcon Scott (1868-1912)

Robert Falcon Scott, care a luptat împotriva lui Amundsen pentru cucerirea Polului Sud, s-a născut în anul 1868 la Devonport, în sud-vestul Angliei. Era un băiat care visa să ajungă ofițer de marină, prin urmare s-a alăturat flotei țării sale pe când avea doar 13 ani. În cele din urmă, s-a dedicat îndatoririlor de comandant în cadrul artileriei navale. Când a împlinit 31 de ani, a fost desemnat de către Royal Geographic Society (Societatea Regală de Geografie) să conducă o expediție în regiunea antarctică. Scott era renumit pentru caracterul său îngăduitor și calm, fiind respectat în rândul echipajului. Acesta trebuie să fi fost motivul pentru care Royal Geographic Society l-a ales pentru această misiune importantă.

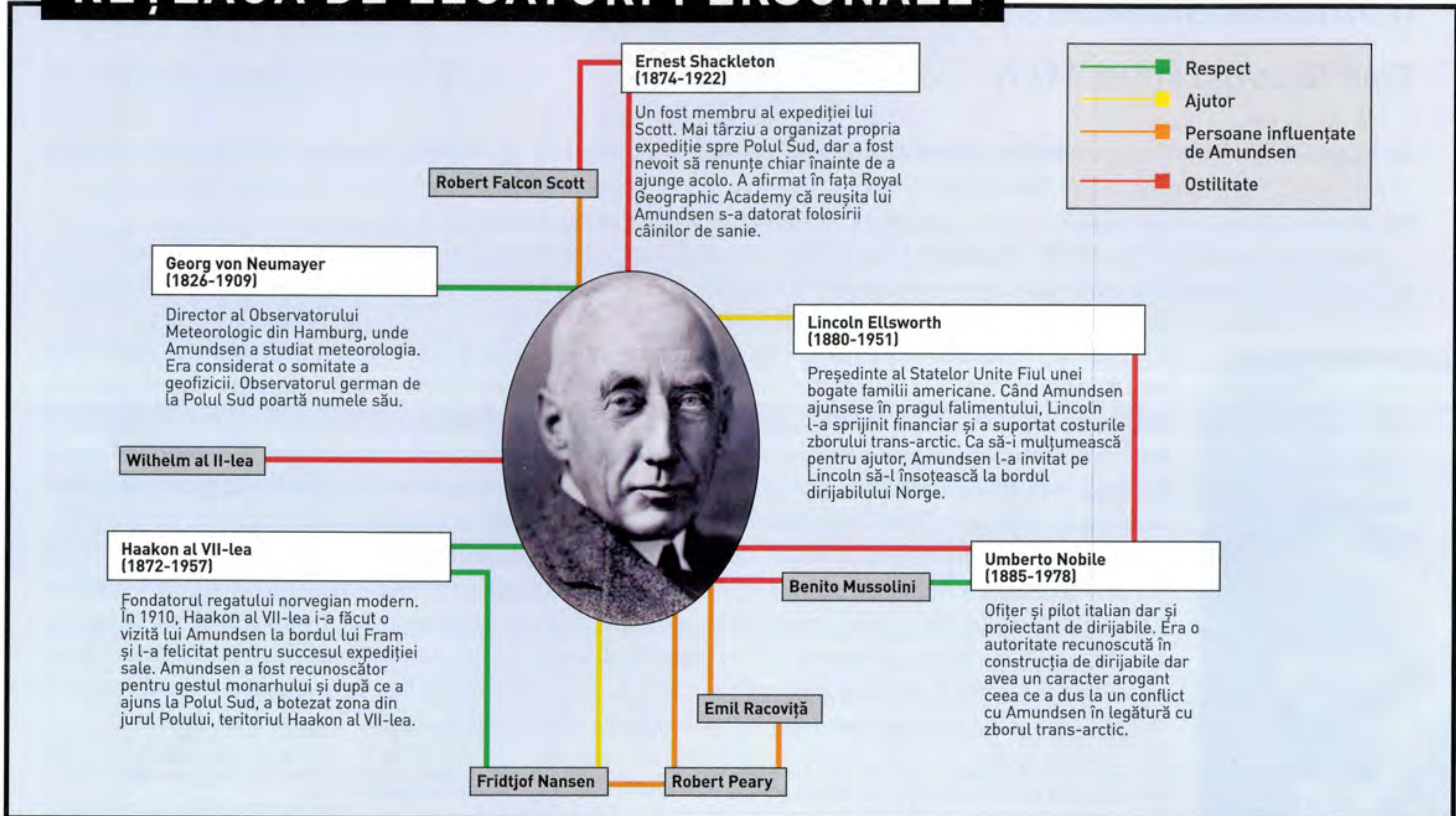
În ciuda caracterului său, Scott a dat dovadă de o perseverență remarcabilă în competiția cu Amundsen pentru cucerirea Polului Sud. De-a lungul călătoriei s-au ivit mai multe ocazii de a se întoarce, dar aceasta însemna să-și admită înfrângerea. Încrederea sa nemărginită în reușită l-a împins până la urmă către un sfârșit tragic.

În realitate, Scott avea motive temeinice pentru a încerca să ajungă la Polul Sud înaintea oricărui alt explorator. Prima dată când a încercat să ajungă la Polul Sud era însoțit de un singur membru al echipajului, Ernest Shackleton. Shackleton a fost nevoit să se întoarcă acasă mai devreme, deoarece a contractat o formă severă de scorbut. În Anglia însă a susținut cu tărie importanța expediției antarctice, cât și nereușita lui Scott, care abandonase călătoria la jumătatea drumului. Shackleton a primit o finanțare generoasă și chiar a recrutat un echipaj pentru a organiza expediția în Antarctica. În anul 1908 a sosit în Antarctica. La acea vreme, Scott se întorsese la Londra fiind înaintat la gradul de mareșal. Cu toate acestea, s-a simțit umilit de trădarea camaradului său. Expediția lui Shackleton a trebuit să abandoneze la circa 150 km de Polul Sud. Scott nu putea să piardă această oportunitate. A pregătit nava Terra Nova și a solicitat sprijin din partea guvernului britanic. În iunie 1910, a părăsit Anglia în direcția Polului Sud. Avea să fie ultima sa călătorie.

După moarte, întreaga simpatie a opiniei publice internaționale s-a concentrat asupra memoriei sale. În momentul publicării testamentului său, toate națiunile Commonwealth-ului britanic l-au considerat un erou național, aruncând într-un con de umbră faima de care se bucura Amundsen, adevăratul câștigător al cursei pentru Polul Sud. La auzul acestor vești, Amundsen s-a arătat extrem de afectat.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

▲ Personajele din casetele gri sunt prezentate pe larg în acest capitol.

Marele explorator al Arcticii

Robert Peary (1856-1920)

Sosirea lui Robert Peary la Polul Nord a constituit un eveniment istoric, în special pentru comunitatea exploratorilor din toată lumea. Realizările sale au însemnat mai mult decât succesul său personal care a inspirat decisiv expedițiile altor exploratori, atât pentru cucerirea Polului Nord, cât și pentru cucerirea Polului Sud. În ziua de 6 aprilie 1909, Amundsen a aflat despre reușita lui Peary în timp ce se pregătea pentru un discurs la un banchet. Acest banchet era organizat de susținătorii expediției sale la Polul Nord. În timpul unei pauze, a deschis un ziar și a rămas trăsnit la vederea titlului: Peary ajunsese la Polul Nord. S-a așezat și și-a cuprins capul în mâini într-un gest de disperare. Curând avea să își schimbe planurile și să își îndrepte atenția spre cucerirea Polului Sud.

Născut în anul 1856, Peary, era considerat un rival al lui Nansen și nicidecum al lui Amundsen. Cariera sa a început când s-a înrolat în marina americană, fiind numit în cadrul diviziei de cartografiere. A fost trimis în Nicaragua, la Ecuator, pentru a cerceta și cartografia zona. După această misiune, i-a crescut interesul pentru explorările arctice. Din 1891 a încercat în patru rânduri să traverseze Groenlanda. Cu toate că și-a pierdut opt degete de la picioare din cauza degerăturilor, în cele din urmă a reușit să traverseze vastele teritorii ale insulei.

Când Amundsen a reușit să traverseze Pasajul de Nord-Vest în 1906, Peary era la a șaptea încercare de a cuceri Polul Nord, ajungând la aproape 315 km depărtare. Norocul lui Peary a constat în sprijinul acordat de fostul președinte american Theodore Roosevelt, care i-a oferit o donație substanțială la aflarea veștilor despre încercarea sa de a ajunge la Polul Nord. Cu un buget așa de generos, Peary a pregătit două nave de expediție, navigând spre regiunea arctică. A început călătoria la 1 martie 1909, pornind de la tabăra pe care a construit-o în partea nordică a Groenlandei cu un echipaj de sănii trase de 133 de câini. Trei săptămâni mai târziu, a reușit să atingă Polul Nord. A fost primul explorator care a construit în urma sa depozite de aprovizionare, pentru a reduce greutatea suportată de sănii. Această metodă a fost folosită atât de Amundsen cât și de Scott devenind o procedură standard pentru expedițiile polare. Peary a conceput această metodă în urma a 23 de ani de aventuri pe tărâmul ghețurilor. Viața glorioasă a lui Peary s-a sfârșit în anul 1920 la vârsta de 64 de ani.

Românul din același echipaj

Emil Racoviță (1868-1947)

Savant român, Emil Racoviță este considerat „părintele biospeologiei" mondiale și unul dintre pionierii explorărilor polare. S-a născut la Iași în ziua de 15 noiembrie 1868 și a copilărit la Sorănești în județul Vaslui. Încă de timpuriu, a beneficiat de îndrumarea unor dascăli renumiți printre care scriitorul Ion Creangă și geologul Grigore Cobălcescu, care i-au insuflat dorința de a se dedica studiului și cercetării.

La inițiativa familiei a urmat cursurile Facultății de Drept din Paris, dar vocația sa l-a determinat să-și îndrepte atenția către Facultatea de Științe a Universității Sorbona pe care o absolvă cu „magna cum laudae" în anul 1891, fiind remarcat de marele zoolog francez, profesorul Henri de Lacarze-Duthiers, care-l introduce în lumea științifică europeană.

După obținerea doctoratului în anul 1896, ca recunoaștere a cercetărilor sale în domeniul biologiei subacvatice, este ales membru al Societății Zoologice din Franța. În anul 1897 se îmbarcă la bordul navei Belgica, alăturându-se expediției belgiene de explorări polare conduse de Adrien de Gerlache. Expediția își propunea să întreprindă cercetări ample asupra teritoriului Antarcticii, să obțină date despre climă, faună și floră, dar și despre neobișnuitele fenomene polare. La bordul vasului Belgica, Emil Racoviță îl cunoaște pe tânărul norvegian, Roald Amundsen ce se afla acolo în calitate de ofițer secund responsabil cu navigația. Se dedică cu ardoare cercetărilor asupra habitatului și vieții cetaceelor, pinguinilor, focilor și păsărilor antarctice, imensul material strâns de-a lungul expediției totalizând peste 60 de volume.

În 1904 descoperă în peștera Cueva del Drach din insula Mallorca o specie necunoscută de crustacei și astfel se decide să se dedice studiului mirificului univers speologic și să renunțe la cercetările oceanografice. De-a lungul carierei de speolog a reușit să întreprindă cercetări în peste 1200 de peșteri din Europa și Africa și să colecționeze peste 50.000 de exemplare de animale de peșteră, reușind să publice peste 66 tratate de gen. În anul 1920, la Cluj, Emil Racoviță pune bazele primului Institut Speologic din lume, aducând astfel cea mai importantă contribuție la dezvoltarea domeniului biospeologiei.

Explorator polar, oceanolog, zoolog și speolog de talie internațională, Emil Racoviță rămâne o personalitate științifică complexă ce a adus o contribuție remarcabilă la descifrarea și înțelegerea tainelor naturii.

Eroul Norvegiei moderne care a creat o sursă nesecată de inspirație pentru tânăra generație

Fridtjof Nansen (1861-1930)

Fridtjof Nansen a fost unul dintre cele mai populare și faimoase figuri din Norvegia secolului al XIX-lea. La 24 iunie 1893, și-a început aventurile la bordul corabiei Fram, dar în timpul acelei expediții a sfârșit înțepenit între ghețarii plutitori și nu a mai putut înainta. Apoi a părăsit corabia și a continuat să se deplaseze cu o sanie trasă de câini Huski, reușind să ajungă, în ziua de 5 aprilie 1895, la aproape 288 de km depărtare de Polul Nord. S-a întors pe navă, a traversat Oceanul Arctic și a fost salvat de către un vas britanic care naviga prin zonă. Aventura sa a devenit celebră printre locuitorii Norvegiei care l-au transformat într-un erou național sub auspiciile mișcării de independență care tocmai se înfiripa. Amundsen, care era pe atunci elev de liceu, a auzit veștile și s-a dus împreună cu prietenii săi spre portul Cristiania pentru a întâmpina reîntoarcerea lui Fram.

Nansen a fost fiul unui avocat din suburbiile Cristianiei. A studiat zoologia la universitate și a devenit interesat de viața focilor. Pentru a face cercetări mai aprofundate, s-a alăturat, după ce a absolvit, unui vas de pescuit și a navigat de-a lungul coastei Groenlandei studiind habitatul focilor. Acolo a fost martorul unui fenomen interesant care i-a stârnit curiozitatea: a observat multe bucăți de lemn care pluteau de-a lungul coastei care ar fi trebuit să fie acoperite de gheață. De unde proveneau aceste bucăți de lemn?

A debarcat în Groenlanda pentru a dezvălui misterul și a devenit primul om care a traversat această insulă în anul 1888. După ce a confirmat faptul că nu exista nicio pădure și nu creștea nici măcar un singur copac pe teritoriul Groenlandei misterul bucăților de lemn s-a adâncit și mai mult. A presupus că acestea proveneau de pe coasta de nord a Siberiei și a pornit într-o expediție pentru a-și demonstra teoriile, călătorind de-a lungul coastei siberiene prin Oceanul Arctic. După întoarcerea din expediție, Nansen s-a alăturat mișcării naționale pentru independența Norvegiei. După ce Norvegia și-a căpătat independența, a urmat cariera politică din postura de politician umanist. După sfârșitul Primului Război Mondial, cu ajutorul nou-înființatei Ligi a Națiunilor, a creat un comitet pentru schimbul de prizonieri de război, contribuind la salvarea a peste 7 milioane de vieți afectate de diferite conflicte, precum Revoluția Rusă. Pentru opera sa umanitară, Nansen a fost recompensat cu Premiul Nobel pentru Pace. În anul 1930, când Nansen a trecut la cele veșnice, Norvegia i-a acordat onoarea cuvenită organizând primele funerarii naționale, ca recunoaștere a măreţelor sale realizări.

Dictatorul care a încercat să profite de pe urma exploratorului

Benito Mussolini (1883-1945)

„Vă rog să transmiteți dlui Amundsen cele mai calde urări de bine și de admirație. Meritul realizărilor sale ca inițiator al zborului peste regiunea arctică va rămâne pentru totdeauna în adâncurile inimii mele." Acestea au fost cuvintele rostite de Mussolini în cadrul unui interviu acordat unui reporter norvegian, imediat după reușita zborului transarctic la bordul lui Norge. Acest mesaj poate părea ca un semn al prieteniei și bunăvoinței lui Mussolini vizavi de Amundsen. În realitate, lucrurile stăteau cu totul altfel. Mussolini a făcut imposibile demersurile lui Amundsen împotriva generalului Nobile și a intervenit în realizările acestuia. Una dintre solicitările lui Mussolini a fost ca dirijabilul să fie decorat cu un steag italian, iar în schimb, Amundsen putea să utilizeze gratis aeronava. Devenind patronul spiritual al celei mai importante expediții arctice, Mussolini intenționa să-și promoveze faima și succesul de-a lungul lumii. Amundsen, care avea suficient capital pentru a-și achiziționa o aeronavă proprie s-a amuzat la auzul ideii și pur și simplu a ignorat-o. Considera că nu are nicio obligație politică față de Italia. Era un om mândru, care dorea să contribuie la prestigiul patriei sale. Drapelul norvegian era singurul pe care Amundsen avea să-l arboreze în timpul zborului.

În cele din urmă, Amundsen a organizat expediția în manieră proprie, iar Mussolini a trebuit să se resemneze. După întoarcerea din Arctica a exploratorului, dictatorul italian Mussolini a dorit să se răzbune. L-a convins pe Nobile să susțină că el fusese cel care venise cu ideea traversării în zbor a Arcticii și a dispus construirea unui dirijabil uriaș pe care l-a trimis într-o expediție cu scop propagandistic. În momentul în care a recepționat un apel de urgență din partea aeronavei, s-a grăbit să găsească scuze pentru a evita responsabilitatea oricărui accident, în loc să trimită o expediție de salvare.

Mussolini este cunoscut ca fondator al Partidului Fascist. După ce s-a transferat din rândurile Partidului Comunist, în rândurile mișcării de extremă dreaptă, înființând Partidul Fascist a obținut puterea politică în timpul Marșului asupra Romei, organizat în 1922, împreună cu trupele sale. De atunci a participat la numeroase conflicte internaționale, precum Războiul Italo-Abisinian, Războiul Civil Spaniol și Al Doilea Război Mondial alături de puterile Axei.

Împăratul german care i-a ofensat pe naționaliști prin ordonarea unui război submarin

Wilhelm al II-lea (1859-1941)

În iulie 1918, membrii echipajului de pe nava expediționară Maud, care naviga spre Polul Nord, își ațintiseră privirile asupra valurilor. Scena se petrecea în momentul în care nava părăsise de puțin timp coastele norvegiene: încercau să identifice periscopul unui submarin german. Totul se petrecea în toiul Primului Război Mondial, iar Germania anunțase că va face uz de o armă totală – războiul submarin necondiționat. Chiar și în condițiile în care un vas norvegian arbora drapelul neutralității, putea să constituie o țintă a torpilelor submarine germane și din acest motiv echipajul își manifesta temerile.

Amundsen, care studiase meteorologia la Observatorul Meteorologic din Hamburg, nutrea o mare admirație pentru realizările științifice avansate ale Germaniei. De asemenea, Germania aprecia munca exploratorului, pe care-l recompensase cu multe distincții și medalii. Însuși regele Wilhelm al II-lea îi conferise o decorație. Totuși, în urma unui incident produs ca urmare a războiului submarin, Amundsen și-a pierdut respectul pentru Germania. În luna octombrie a anului 1917, submarinele germane au atacat o navă comercială neînarmată, aflată sub pavilion norvegian și chiar au lansat o torpilă asupra echipajului care încerca să scape cu ajutorul unei bărci de salvare. Înfuriat, Amundsen s-a dus la ambasada germană din Oslo și a returnat toate medaliile și premiile obținute din Germania și a întocmit o scrisoare de protest adresată împăratului german, Wilhelm al II-lea. Ambasadorul german, care era un bun prieten al lui Amundsen, nu a reușit să-l calmeze sub nicio formă.

Wilhelm al II-lea s-a născut ca fiu al prințului moștenitor al Prusiei, fiind cunoscut pentru firea capricioasă și caracterul egoist care l-au marcat de-a lungul întregii vieți. În anul 1871, când a fost creat Imperiul German, familia regală a Prusiei a fost investită ca familie imperială a Germaniei. În 1888, după moartea tatălui său, Wilhelm al II-lea a devenit împărat și curând l-a obligat pe von Bismarck, abilul om de stat, să se retragă. S-a grăbit să dispună construcția unei flote navale care a împins Germania spre conflicte pentru supremație cu celelalte puteri ale vremii. Nemulțumirile acumulate în rândul populației germane, de-a lungul unui război de lungă durată, au condus la izbucnirea unei mișcări revoluționare îndreptate împotriva regimului imperial. În anul 1918, Wilhelm a abdicat de la tron și a fugit în Elveția, unde a cerut azil. Acest gest a consfințit dispariția de pe hartă a tânărului imperiu german. A murit în Olanda în anul 1941.

Aeronave străbătând cerul Arcticii – cercetări ştiinţifice asupra Antarcticii

Cerul Arcticii a devenit o rută aglomerată pentru avioane de linie. Regiunea arctică era considerată în perioada Războiului Rece o zonă periculoasă, prin apele căreia patrulau submarine secrete ale Statelor Unite şi fostei Uniuni Sovietice. Ca urmare a expediţiei lui Amundsen, lumea a realizat importanţa zonei arctice pentru diferite domenii de activitate. Pe de altă parte, Antarctica a devenit o zonă paşnică cu statut de neutralitate. Multe state ale lumii s-au grăbit să construiască baze de observaţii pe teritoriul Antarcticii, devenind astfel o adevărată Mecca a cercetărilor ştiinţifice. Pe aceste tărâmuri există în continuare noi provocări ce îşi aşteaptă exploratorii care să calce pe urmele predecesorilor lor. Spiritul de aventură al lui Amundsen arde încă în inimile oamenilor de pe ambele emisfere ale planetei.

Regiunea arctică – zonă de război

CÂND AMUNDSEN A DESCHIS cerul nordului pentru zborurile transarctice a avut loc o realizare uriașă, comparabilă cu descoperirea Americii de către Cristofor Columb. Ruta transarctică imaginată de Amundsen nu a putut fi practicabilă până la zborul inaugural care a condus la o nouă eră în domeniul transportului. După Amundsen, numeroase aeronave au străbătut ruta arctică. În anul 1931, Charles Lindbergh aflat la bordul unui mic hidroavion a reușit să traverseze fără incidente regiunea arctică. În acele vremuri, aeronavele nu aveau facilități suficiente pentru a permite zborul de pasageri, prin urmare cerul arctic era utilizat numai de aventurieri care se lăsau ademeniți de provocare. De asemenea, în acea perioadă, omenirea se afla în pragul războiului și puțini se încumetau să se aventureze pe rutele aeriene ale regiunilor polare.

După al Doilea Război Mondial, zborul la mare altitudine a devenit predominant în transportul de pasageri. Cerul regiunii arctice a devenit extrem de aglomerat din punct de vedere comercial. Pentru că avioanele puteau zbura la mare altitudine, se putea evita pericolul de a pătrunde în furtunile de zăpadă care se formau la altitudini mici în atmosfera arctică. În plus, metropolele asiatice și europene începuseră să-și revină de pe urma cicatricelor lăsate de război. Cererea pentru zborurile arctice creștea pe zi ce trecea.

La 24 februarie 1957, de la aeroportul Haneda din Tokyo, linia aeriană scandinavă - Scandinavia Airline System – a trimis pe ruta arctică primul avion de pasageri, model DC7, cu destinația Copenhaga via Anchorage. Această cursă a deschis oficial prima rută regulată de pasageri din zona arctică. Zborul dintre Japonia și Europa, botezat Expresul Pământului a durat peste 32 de ore, fiind considerat cu 24 de ore mai scurt decât ruta anterioară via India.

▾ Submarinul atomic Nautilus. Acest submarin putea sta în imersiune pentru lungi perioade de timp și era echipat să navigheze cu ușurință pe sub gheața subțire a zonei arctice.

▾ O bază radar construită în Alaska. Baza a fost ridicată în zona în care Amundsen a sosit după ce explorase Pasajul de Nord-Vest. A fost folosită pentru a detecta orice rachetă care ar fi putut fi lansată de pe teritoriul fostei Uniunii Sovietice în timpul Războiului Rece. Se spune că armata americană ar fi construit mai mult de 50 baze militare între Alaska și Groenlanda.

Marile descoperiri reprezintă o acumulare de încercări mărunte.

O imagine dintr-o aeronavă ce traversează regiunea arctică. Astăzi, distanța dintre Narita, Tokyo și diferite orașe din Europa a fost scurtată cu 11 ore, datorită folosirii avioanelor cu reacție.

În timp ce tensiunile în lume se acumulau, acest ultim colț al planetei a fost invadat de forțe militare adverse. Cele două superputeri, Statele Unite și fosta Uniune Sovietică, au depus eforturi pentru exploatarea rutei aeriene arctice și a Oceanului Arctic.

În anul 1958, marina Statelor Unite a trimis submarinul atomic Nautilus către Polul Nord. În anul următor, Statele Unite au reușit să introducă în imersiune submarinul atomic Skate în zona Polului Nord. Regiunea din jurul Polului Nord începuse să capete un aspect marțial. Când a izbucnit Războiul Rece această atmosferă s-a intensificat. Oceanul Arctic este dispus exact între Statele Unite și fosta Uniune Sovietică. Ocuparea perimetrului era considerată de importanță strategică pentru ambele state, pentru a împiedica un eventual atac nedorit. La începutul anilor '60, ambele puteri au lansat în Oceanul Arctic un număr impresionant de submarine echipate cu proiectile nucleare. Era cel mai potrivit loc de pândă pentru submarinele dotate cu rachete balistice – cu cât distanța până la țintă era mai redusă, cu atât scădea riscul unui contraatac din partea inamicului. Apele arctice s-au transformat într-o capcană periculoasă, saturată de arme care puteau anihila omenirea în orice moment.

Astfel, regiunea arctică, considerată odată tărâmul de vis al exploratorilor, s-a transformat în cel mai întunecat și periculos loc de pe pământ, unde operațiunile militare s-au desfășurat în voie timp de o jumătate de secol, până la sfârșitul Războiului Rece.

Antarctica, ținutul libertății

Richard Evelyn Byrd poate fi considerat succesorul lui Amundsen în explorarea Antarcticii. Amundsen a realizat zborul transarctic la bordul lui Norge, plecând din Arhipelagul Spitzberg. Byrd, care a fost un mare pilot explorator, a plecat cu o zi mai devreme din același loc, realizând fără incidente un zbor de încercare. În cele din urmă interesul său s-a mutat către Antarctica, iar în 1929, pentru prima dată în istorie a întreprins un zbor deasupra Polului Sud. Prin această reușită a obținut influență în rândurile armatei americane. În 1946, imediat după al Doilea Război Mondial, a organizat Operațiunea Highjump având sub conducerea sa 4.700 de cercetători care au fost îmbarcați pe 13 submarine și nave de linie. A fost o uriașă desfășurare de forțe pentru demararea unor cercetări ample în Antarctica. Bineînțeles că adevăratele mistere ale Antarcticii au rămas nedescoperite. Byrd a întreprins studii reușite asupra suprafeței continentului alb, asupra formei geologice și a coastelor maritime. Date detaliate despre Antarctica, precum explorarea în adâncime a stratului de gheață și explicarea fenomenelor din apropierea polului au fost lăsate pentru cercetări mai elaborate care ar putea fi conduse prin intermediul noilor tehnologii.

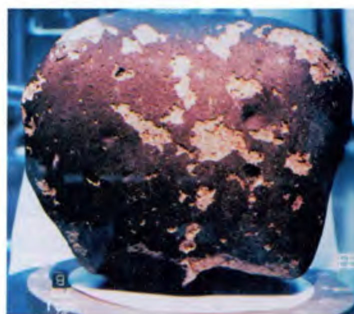
▾ Richard Evelyn Byrd (1888 – 1957), ofițer de marină american care în 1926 a reușit să traverseze în zbor Polul Nord. În 1929 a zburat pe deasupra Polului Sud, fiind primul om care a întreprins acest lucru. A fost ridicat la rangul de amiral și a condus o expediție de cercetare amplă, cunoscută sub numele de Operațiunea Highjump, aducând contribuții majore la cunoașterea Antarcticii.

▲ Observatorul Amundsen-Scott, amplasat la Polul Sud. Observatorul se extinde în fiecare an tot mai mult. În prezent are în dotare un sistem de încălzire electric și o saună, iar personalul stației locuiește într-o cameră personală.

Pe de altă parte, Operațiunea Highjump a declanșat o puternică dispută politică la nivel internațional. Operațiunea a fost organizată la o scară uriașă, determinând statele lumii să devină reticente asupra intențiilor reale ale Statelor Unite, care erau îngrijorate că SUA ar putea pretinde supremația asupra continentului alb. În vremuri nu prea îndepărtate exista o înțelegere tacită cu privire la statul care descoperea primul un loc neexplorat și care putea pretinde suveranitatea asupra acelui teritoriu. Când Amundsen a ajuns la Polul Sud, a declarat regiunea explorată drept teritoriu norvegian. Scott și Shirase doreau să supună dominației țărilor din care proveneau teritoriile pe care le descoperiseră. Antarctica a fost pentru multă vreme un teritoriu al nimănui. Inițial, motivația acestui dezinteres se regăsea în faptul că teritoriul neprimitor nu prezenta niciun interes de natură economică pentru care să merite să te lupți. Când Statele Unite au reușit să întreprindă cercetări detaliate, descoperind că subsolul Antarcticii este bogat în resurse naturale, brusc, mai multe țări au declanșat luptele pentru supremația asupra continentului. Printre acestea se aflau Marea Britanie și Argentina, care luau în considerare chiar și o intervenție militară.

▲ Un meteorit descoperit în Antarctica. Este ușor să descoperi meteoriți în acele locuri, deoarece o mare parte din suprafața Antarcticii este acoperită tot timpul anului de un strat plat de gheață și din acest motiv meteoriții nu se asimilează cu pământul. În plus nu există ploi în Antarctica, așa că meteoriții își mențin forma. Acești meteoriți intacți sunt foarte valoroși pentru cercetarea cosmică.

În anul 1957, pentru a evita conflictele, diferite state care erau interesate de Antarctica, fie că era vorba de interese economice sau științifice au fondat International Geophysical Year (Anul Internațional al Geofizicii), unde au stabilit să elimine orice tip de diferende sau de concurență asupra acestui teritoriu. În ciuda eforturilor internaționale și a tratatelor existente, Statele Unite, fără să respecte acordul semnat a trimis numeroase elicoptere și nave în zonă și a demarat construirea unui observator uriaș numit „Amundsen-Scott", în apropiere de Polul Sud. Celelalte state nu au reușit să împiedice acțiunea unilaterală a Statelor Unite, considerată cea mai importantă putere a lumii. În anul 1959, Statele Unite au ratificat, împreună cu alte 11 țări, Antarctic Treaty System (Tratatul Antarctic). Acesta stipulează că teritoriul care se află sub latitudinea de 60°S nu aparține în mod special niciunei națiuni. Oricărui cetățean, al oricărei națiuni îi este permis accesul pe acest teritoriu. În plus, regiunea nu va fi utilizată niciodată pentru scopuri militare. Ca urmare a acestor reglementări, Antarctica a devenit cel mai pașnic loc de pe planetă. În contrast cu regiunea arctică, Antarctica a devenit un teritoriu liber și pașnic al umanității.

De la acea dată, 27 de țări au trimis misiuni de cercetare sau au construit observatoare științifice în Antarctica. Amundsen spunea odată că marile descoperiri sunt consecința acumulării unor realizări mărunte. Într-adevăr, observațiile științifice sunt o acumulare de date mărunte, în consecință descoperirea găurii din stratul de ozon a demonstrat că schimbările climatice sunt rezultatul propriilor noastre activități. De asemenea, au fost analizați numeroși meteoriți, analize care au dus la dezvoltarea studiilor cosmice. Aceste realizări au contribuit major în domeniul științei. Astăzi,

Peninsula Antarctica văzută de la bordul unei nave moderne.

◂ Cercetări întreprinse asupra stratului de ozon de deasupra Antarcticii. Cercetătorii colectează diferite date cu ajutorul baloanelor meteorologice trimise spre cer. Gaura din stratul de ozon, care crește cantitatea de raze ultraviolete ce se întinde pe suprafața Pământului a fost descoperită de o misiune japoneză de observare în anul 1982.

cercetătorii încearcă să foreze la 3.000 de metri adâncime în stratul de gheață în încercarea de a colecta elemente naturale vechi și rămășițe ale unor microorganisme, pentru a putea folosi aceste date în studii de geografie și paleontologie.

Spiritul de competiție

Sosirea lui Amundsen la Polul Sud a completat descoperirea ambilor poli ai planetei. Se părea că din acel moment, toate teritoriile lumii fuseseră descoperite și cartografiate, iar explorarea necunoscutului începuse să intre în declin. Cu toate acestea, există chiar și azi numeroase expediții noi îndreptate mai ales spre regiunea antarctică. Amundsen a condus expediții în regiunea arctică chiar în condițiile în care Polul Nord fusese cucerit de Peary. În realitate, zborul trans-arctic a adus o contribuție importantă în cercetările asupra aeronauticii. A primit felicitări din toată lumea pentru noua rută intercontinetală. Oamenii continuă să ajungă undeva pentru „prima dată", să realizeze ceva pentru „prima dată" sau să descopere ceva pentru „prima dată". Spre exemplu traversarea pe jos a regiunilor polare sau pe bicicletă pentru „prima dată" în istorie sau prima traversare a unei femei explorator sau făcând parte din diferite naționalități ale lumii și lista poate continua. Se pare că nu există o finalitate a acestor tipuri de expediții. Mulți oameni au pășit pe urmele lui Amundsen, stabilind noi obiective, identificând noi metode pentru a-și depăși limitele.

Amundsen și tovarășii săi de expediție se aseamănă cu sportivii care nu se opresc niciodată, depășindu-și limitele și concurând între ei pentru a fi „primii" sau „cei mai buni". Spiritul lui Amundsen este încă viu, pentru cei care își depășesc propriile limite, pentru cei care traversează cele mai adânci oceane, pentru cei care cuceresc cele mai înalte vârfuri și în special pentru cei care descoperă minunile întunecate ale universului. Fără nicio îndoială, Amundsen este parte a acestui spirit de campion.

▲ Un alpinist care se cațără pe o stâncă abruptă. Acest alpinist împărtășește spiritul lui Amundsen, continuând să-și depășească limitele.

Tabăra de bază pe care Scott a construit-o pe Insula Ross. Astăzi, mai mult de 30.000 de oameni călătoresc anual în Antarctica, dar majoritatea sunt turiști. Ca turiști, oamenii sunt îndrumați să viziteze locurile de reproducere ale pinguinilor și focilor, precum și să vadă Polul Sud și baza construită de Scott.

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

AMUNDSEN

DeAGOSTINI